

культура

щоп'ятниці

11-17 березня 2016 р.

і життя

Кримські історії

стор. 12

Цінності людини

стор. 7

Культуру – захисникам

стор. 6

Козаки-музики Польсько-український формат

стор. 5

Лідер гурту «Kozak System» Іван ЛЕНЬО під час концерту. Фото Миколи ФІЛАТОВА

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

актуально

ШЕДЕВРИ КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

У Національній опері України відбулася презентація шедеврів китайської культури. Захід відвідали віцепрем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко та Надзвичайний і Повноважний Посол Китайської Народної Республіки в Україні Чжан Сіюнь.

«Сьогодні ми з вами станемо свідками дивовижного дійства, яке продемонструє всю неповторність і унікальність багатовікової китайської культури. Цими днями народ Китаю відзначає велике свято, а ми – українці, як народ дружній і відкритий, шануємо їх традиції та святковий настрій», – зазначив у своєму вітальному слові В'ячеслав Кириленко.

У рамках міжнародного гастрольного туру до святкування китайського Нового року свою майстерність українським глядачам продемонстрували артисти Чженчжоуського театру опери та балету й Шаолінської школи бойових мистецтв «Тагоу» з міста Денфен. Ще однією складовою заходу стало блискуче виконання інструментальних соло на старовинних китайських інструментах Ерху та Чжен.

4 березня концертна програма китайської культури була представлена також у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені С. Крушельницької.

Проект організований за підтримки міністерства культури Китайської Народної Республіки, за сприяння Міністерства культури України, Посольства Китайської Народної Республіки в Україні та МГО «Культурно-дослідницький центр України та Китаю «Ланьхва».

ВЕЧІРКА ДЛЯ МАЙСТРІВ СЛОВА

Фото: Тетяни БЕЛІМОВОЇ

Українські письменники відзначили своє свято у ресторані «Старе Запоріжжя».

З березня у Києві на Подолі вітчизняні літератори вже традиційно – уп'яте – святкували Всесвітній день письменника. Ініціатор і організатор проведення – дитяча письменниця Лариса Ніцой. Захід відбувся за підтримки голови фонду «Нові традиції» Сергія Бондарчука.

Розпочалося дійство з виступу гурту «Телері», який розважав гостей упродовж усього вечора. Цьогорічне святкування – це хороше товариство і цікаві розмови з талановитими митцями: Ларисою Ніцой, Сергієм Пантюком, Борисом Гуменюком, Тетяною Череп-Пероганич, Юрієм Пероганичем, Дмитром Лазуткіним, Тетяною Белімовою, Володимиром Цибулькою, Лесею Мудрак, Жанною Куявою, Олексою Биком, Андрієм Пермяковим, Аллою Миколаєнко, Оксаною Самарою, Світлоною Дідух-Романенко та багатьма-багатьма іншими.

Гості розмістились у двох затишних залах закладу. Охочі мали можливість виступити перед мікрофоном. Загалом вийшло дуже святково, творчо й весело. Нагадаємо, Всесвітній день письменника започаткований у 1986 році рішенням конгресу Міжнародного ПЕН-клубу та «закликає «четверту владу» виступати проти негативних аспектів демократичного друку, утриматися від неправдивих публікацій, навмисних фальсифікацій, умисного викривлення фактів та тенденційної безчесної їхньої інтерпретації заради політичних, групових та особистих інтересів» (за матеріалами Вікіпедії).

Христина ДИЧКО

Нескорена Луганщина

15–17 березня у Києві, в рамках загальноукраїнського проекту культурної інтеграції «Український Донбас», ініційованого Міністерством культури України, відбудеться культурно-мистецька акція «Нескорена Луганщина».

її метою є подолання культурної ізоляції та руйнації стереотипу відсутності української культури на теренах Луганської області, а також надання підтримки творчій діяльності мистецьких колективів Луганщини.

Творчі колективи області представлять у Києві низку мистецьких заходів.

15 березня Академічний симфонічний оркестр Луганської обласної філармонії виступить із концертною програмою у Національній філармонії України.

Академічний симфонічний оркестр Луганської обласної філармонії почав своє відновлення у березні 2015 року. Зараз колектив налічує 68 музикантів. Головний диригент оркестру – Євген Тутевич очолив його у складних умовах та продовжує свою діяльність над створенням нових про-

грам. За цей період було зроблено 15 нових програм. Увесь цей час діяльністю колективу філармонії опікувався почесний диригент оркестру, відомий австрійський музикант та

громадський діяч Курт Шмід, який працює з оркестром уже понад 13 років.

16 березня о 14.00 в Національному музеї літератури України відкриється вистав-

ка виробів народних майстрів Луганщини, під час якої відбудеться виступ ансамблю пісні і танцю Луганської обласної філармонії «Радани».

16 березня о 19.00 Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр представить соціально-психологічну драму «Маклена Граса» Миколи Куліша у постановці заслуженого діяча мистецтв Володимира Московченка.

17 березня о 19.00 до уваги глядачів буде представлена комедія «За двома зайцями» Михайла Старицького в незвичайній інтерпретації молодого режисера Євгена Мерзлякова.

Вистави Луганського обласного академічного українського музично-драматичного театру відбудуться у Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка.

Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр відновив свою роботу у грудні 2014 року, переїхавши з Луганська до Сіверськодонетська. Сьогодні колектив театру налічує 82 працівники, з яких 43 – художньо-артистичний склад. За цей період театр показав понад 20 вистав.

Дзеркало сцени

Тереза», Міжнародного фонду «Відродження» та Київської міської державної адміністрації у містах Києві, Одесі, Львові та Харкові. Мета проекту – дати імпульс українському суспільству до реального усвідомлення проблем хворих дітей та необхідності забезпечення їх паліативною допомогою.

«Оскар і Рожева Пані» – це вистава, створена митцями з Івано-Франківська, Києва, Харкова, інших міст. У головній ролі – актриса Ірма Вітовська. Художник проекту – Андрій Єрмоленко. Музика вистави – гурт «Океан Ельзи». Маленького Оскара грають івано-франківські школярі –

Владислав Балюк та Марко Кирильчук.

Режисер спектаклю Ростислав Держипільський отримав спеціальний диплом лауреата премії, унікальну статуетку «Дзеркало сцени» (авторська робота українського скульптора Валентина Осадчого). А також спеціальний грант на постановку нового театрального проекту цьогоріч.

Театральну премію «Дзеркало сцени» засновано у 2016 році інформаційно-аналітичним тижневиком «Дзеркало тижня. Україна». Це спроба поглянути на нові й цікаві процеси у вітчизняному театрі, а також бажання виділити нових лідерів, нові тренди.

Мета премії – популяризація і затвердження нових імен та сценічних трендів, які визначають обличчя вітчизняного театру третього тисячоліття.

актуально

■ ГІРСЬКІ ГОРИЗОНТИ

У рамках культурно-мистецького проекту «Культурні діалоги», ініційованого Міністерством культури України та відомим українським письменником, головою видавничої ради Національного газетно-журнального видавництва Андрієм Курковим, оголошується конкурс малої прози «Гірські горизонти» для молодих авторів Закарпаття.

Очолить журі конкурсу письменник Андрій Курков.

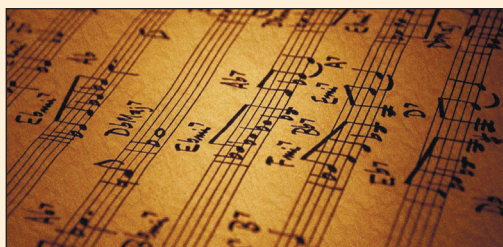
Результати конкурсу малої прози будуть оголошені 15 квітня 2016 року та опубліковані на сайті Міністерства культури України.

Останній термін подання творів на конкурс 10 квітня 2016 року.

Для переможців та фіналістів конкурсу короткої прози молодих авторів Закарпаття буде проведений літературний майстер-клас.

Детальніше про умови участі в конкурсі читайте на офіційному сайті Міністерства культури України.

■ ХОРОВА ШЕВЧЕНКІАНА

У Києві, за підтримки Міністерства культури України, розпочалася реалізація аудіовізуального проекту в рамках Всеукраїнського мистецького проекту «Україна співає «Кобзаря». Засновником є благодійний фонд «Хорова школа Павла Муравського», який за результатами рішення експертної ради при Мінкультури з відбору культурно-мистецьких проектів, отримав державну підтримку.

У рамках Всеукраїнського мистецького проекту «Україна співає «Кобзаря», реалізацію якого планується здійснити протягом 2016–2018 року, впродовж березня відбудеться запис на державній студії та випуск першого альбому «Пісенний Кобзар».

У записі першого диску хорових творів а саррелла на поезію Тараса Шевченка візьмуть участь найкращі хорові колективи України: Муніципальна чоловіча хорова капела України імені Л. М. Ревуцького, муніципальний камерний хор «Київ», Національна заслужена академічна капела бандуристів України імені Г. І. Майбороди, Національна заслужена академічна капела України «Думка», хор «Павана» НАІ імені М. П. Драгоманова, хор Національної опери України, хор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Аудіозаписи передбачається безкоштовно поширювати в закладах культури, середніх та вищих музичних навчальних закладах, у загальноосвітніх школах, а також через сайт БФ «Хорова школа Павла Муравського» з метою збереження Шевченківської поетичної спадщини й української хорової музики та її популяризації в Україні й світі.

Шевченко. Солоспів

До 15 березня в Луганській і Донецькій областях за підтримки Міністерства культури України триватиме культурно-мистецький проект «Тарас Шевченко. Солоспів».

Він отримав державну підтримку за результатами рішення експертної ради при Мінкультури з відбору культурно-мистецьких проектів. Має на меті проведення циклу тематичних концертів у зоні проведення антитерористичної операції для громадян, що мешкають у безпосередній близькості до фронту, студентів, школярів та воїнів АТО.

Фемія МУСТАФЄВ

Програма складається з творів українських композиторів-класиків на слова Кобзаря, в основу якої покладений мистецький проект народного артиста України кримськотатарського походження Фемія Мустафаєва «Тарас Шевченко. Солоспів».

У проекті візьмуть участь заслужений діяч мистецтв України, композитор Анжела Ярмолюк та голова правління Товариства «Знання», доктор філософських наук, професор Василь Кушарець.

Творчий колектив представить мистецький проект у восьми містах Сходу України: Слов'янську, Краматорську, Артемівську, Сіверськодонецьку, Рубіжному, Лисичанську, Красноармійську, Волновасі.

«Іду з дитинства до Тараса»

Тарас Шевченко волею історії ототожнений з Україною. Він росте і розвивається в часі, в історії і нам ще йти і йти до його осягнення.

Вшанували пам'ять Кобзаря на літературно-мистецькому святі «Іду з дитинства до Тараса» на базі бібліотеки с. Правдівка Ярмолинецького району.

У його відкритті взяли участь подільські письменники, голова обласної організації НСПУ В. Горбатюк та член НСПУ Л. Савчук, заступник директора з наукової роботи обласної бібліотеки для дітей імені Т. Г. Шевченка.

А. Захаренко, начальник відділу культури Ярмолинецької РДА Є. Гже-

гожевський, бібліотечні працівники району, педагогічний колектив та учні ЗОШ

І–ІІІ ступенів с. Правдівка. Літературно-мистецька композиція «Іду з дитинства до Тараса» представила майстерне декламування дітьми поезій Великого Кобзаря, інсценізації уривків з його творів, тріо бандуристок із натхненням виконали пісні поета.

Члени літературного клубу «Первоцвіт» презентували власні вірші про Тараса. Увагу учасників свята привернула книжково-ілюстраційна виставка «Кобзар єднає нас усіх», виставки малюнків дітей та творчих робіт майстрині села – вишивальниці Н. Боричко.

День народження Великого Кобзаря відзначили в Китаї

До 202-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка українці Шанхаю декламували

«Садок вишневий коло хати» китайською мовою. Учасники заходу кажуть, що Шевченкова поезія актуальна

для українців, особливо сьогодні. Вона розкриває зрозумілі і близькі людству цінності.

«Окремі поезії з «Кобзаря» перекладені понад ста мовами. Ми хотіли, щоб сьогодні вони прозвучали і китайською», – сказав один із учасників акції.

Члени української громади – школярі, студенти, бізнесмени – зібралися в центрі Шанхаю, аби відзначити цей день разом із українцями всього світу.

Нагадаємо, що минулої на зустрічі в Міністерстві культури України анонсували видання «Кобзаря» китайською мовою. Влітку з метою вивчення творчості

та особистого життя Тараса Шевченка Україну відвідала китайська делегація на чолі з віце-президентом Академії живопису і каліграфії Юй Генхуеєм.

Нове видання «Кобзаря» китайською мовою буде з ілюстраціями на сюжети творів Тараса Шевченка в стилі «гохуа», які китайські художники творять під враженнями, отриманими під час перебування в нашій країні. В Україні ці картини планують привезти до дня перепоховання Т. Шевченка.

Семен ВАСИЛЕНКО

редактор
Христина ДИЧКО

культура і війна

«БЛІНДАЖНО-ОКОПНА АРТИСТКА»

Я роблю те, що повинні робити психологи, хоча й не маю фахової освіти. Але розумію, що хлопцям необхідно. Я є тією ниточкою, яка пов'язує їх із домом. Обов'язково просять виконати «Рідна мати моя», «Чорнобівці». Хоча завжди анонсу, що співаю тільки веселих пісень, які або сама пишу, або десь беру. Все активне, стьобане, досить жорстке: і про владу, і про москалів, і про наших. Але після цього хлопці хочуть послухати пісню, яка бринить тугою, щоб посумувати. А потім я знову співаю веселе. Влаштовую концерт із живим спілкуванням. Бійці все пишуть на телефони, навіть коли просто розмовляю.

Кажуть – «бліндажно-окопна артистка». Хочу скинути собі ці записи на телефон, але забуваю, бо мені не до того. Я знаю, що роблю щось важливе, що не співаю в чорну дірку.

До речі, був такий випадок у Троїцькому. Ми співали для хлопців, а потім вони кажуть: підіть ще в сусідню хату, там теж наші. Ми заходимо з дівчатами, відкриваємо двері – темно, бо ж електрики немає ніде. Поколядували, стоїмо – нічого. виявилось, що тани проспівали в чорну дірку.

Але у мені тої діри немає, бо я бачу їхні серця, їхні очі, у нас із ними дуже потужний обмін. Хлопцям це потрібно більше, ніж усе інше. Їм необхідно розуміти, що їх чекають, що їх люблять, що їх завжди приймуть. Хочуть знати, що відбувається у тилу. Вони ж переважно дивляться сепар-ТВ. Кажуть, за місяць уже сам починаєш ненавидіти бандерівців. А ти тут жива! Зв'язок із зовнішнім світом існує часто завдяки таким людям, як ми. Волонтери для них – ретранслятори культури. Бо я їм часто привозила і газети, і журнали різні. Бійці дуже люблять листи читати. Розглядають малюнки. Це те, що підтримує та підвищує їхній дух. Тому все, що можемо, несемо до них.

Кожна поїздка зараз народжує пісню. І в бійців це все йде «на ура!» Наприклад, їм подобається композиція «Я і ОБСЄ». Тут розігрується цілий номер. Коли ти починаєш «Там, де я, там тебе нема...» – все! Заряджає так, що вони просто плачуть від сміху. І таких речей багато. Але це, так би мовити, субкультура. По радіо чи телебаченню такого не пустять. А ти знаходиш таку шпаринку, бо це фронт, і доносиш ту культуру, яка була і сто років тому. Я завжди наголошую: боротьба продовжується, вона не зараз почалася.

Я приїжджаю до хлопців із гітарою. Можна було б узяти з собою ще когось із артистів і створити цілий концерт, але це додаткова відповідальність. Ти їдеш на війну, а там усе може трапитись. Але я знаходжу компаньйонів по сцені серед бійців. У нас виходять феєричні концерти.

Христина ДИЧКО

Юлія Майборода – тендітна, але сильна духом жінка, бард, координатор волонтерської групи «Маскувальна сітка на Везі над Дніпром» – нещодавно повернулася після чергової поїздки до військових.

Спільнуємося про особливості пісень з передової та нинішні культурні запити фронту.

– Юлю, Ви їдете на передову, насамперед, із концертами?

– Так, обов'язково. Я вважаю, що таке психологічне розвантаження для хлопців не менш важливе, ніж смаколики, одяг, тепловізори та все інше, що привозять волонтери. Виступи перед бійцями – це як сеанси психотерапії, вони їм дуже допомагають. Вбачаю у цьому великий сенс. Я не встигаю побувати в усіх запланованих місцях, як мені вже хлопці дзвонять і запитують, коли приїду додому, тобто назад до них. Передова стала для мене другим домом. Бо там ті, хто мене чекає. Насправді їм психологічно дуже важко: вони нормально не сплять, постійно стривожені. І нас вони зустрічають надзвичайно радісно. Кажуть: «Юлю, нічого не вези, тільки гітару».

– А пригадуєте свою першу поїздку?

– Так... То був якраз мій день народження. Раніше я мріяла покататись на танку, але помріяла і забула. А тут якраз приїхала до підрозділу, де служить моя подруга. А вони цих конячок називають «Мішками». Це було щось неймовірне, аж дух захоплювало!

– І втягнулись?

– Я і раніше хотіла поїхати, але завжди були якісь першо-чергові речі. Автівки відправлялись до бійців завантажені під зав'язку необхідним, для мене там просто не залишалось місця. А вже коли стало тихіше на фронті, я відразу поїхала.

– Юлю... Страшно?

– Страх є. Ти навіть розумієш, де той страх. Сидиш, наприклад, у Пісках і відчуваєш його десь у сонячному сплетінні, він потроху збирається

і наростає, і ти навіть спочатку не все розумієш. А згодом з'ясовується, що тоді міна влучила в сусідню кімнату – і там троє поранених.

Я пам'ятаю, як було страшно на Майдані. Тут страх інший.

Тут ти не знаєш, звідки прилетить. Є виклик життя смерті. Це сильне відчуття, за яке нація відроджується і платить кров'ю, саме тут, на війні. Я хлопцям завжди кажу: якщо є перша лінія оборони, готова вмерти за ідею, то знайдеться друга, яка піднесе патрони. Найбільший виклик духу – то перша лінія.

Страшно всім. Кажуть, що героїзм – найвищий прояв стра-

досить жорсткі, пересипані не зовсім цензурною лексикою. Там, серед воїнів, солдатів – це нормально. А тут... не знаю. Як таке на диск повикладати, то буде просто – дівчинка щось співає. Мій репертуар специфічний. У мене така нещадна українізація, я вважаю так: ми – найкращі, і це ваші проблеми, якщо ви не з нами. Тобто я нав'язую стандарти життя отакі. У мене все кльово, і друзі мої – суперові, ми разом – і ми переможемо. Ось на такому рівні взаємодія. І вони розуміють: якщо такі дівчата з нами, то ми класні! Дівчата приїж-

весільних сукнях – і всі вони мріють про кохання. Тут виходить красень-боєць у балаклаві: «Добрий вечір вам, дівчата, потримайте автомата». А перед тим приходять до них волонтерка і просять допомогти армії. А вони: «У мене сотні не хватило і сукню не купила, а ти тут про армію...» Але ж «Сотня – це двадцять грілок чи п'ять взуття устілок», – каже волонтерка. А ті: «Я от уявляю: сходила на концерт, у всіх газетах фото, де я із патріотом». Тобто дівчата-панянки про нього мріють, але красень вибирає волонтерку. І вони раптом схамується: «Треба щось уже робити... ось візьміть на тепловізор, може, й мене покажуть в телевизор», і по гривні дають. Солдати плачуть, тому що це реальність. У нас такий активний, живий театр.

Ми за півгодини до показу вистави вибираємо бійця, даємо йому слова, буквально чотири фрази. Він ходить із автоматом і грає свою роль. Реально фурор скрізь, бо солдат свій, говорить не ті слова, що зазвичай від нього звикли чути, дівчата у весільних сукнях, досить відвертих. Усе перемішане веселими куплетами пісень.

Хлопці досі згадують. Реакція дуже потужна. А починаєш репетицію, всі просто в захваті, деякі не хочуть давати автомат, кажуть: «Мені не можна віддавати зброю». Або говорять зовсім інші слова. Усе дуже цікаво. Бійцям це потрібно – розуміти, що життя не закінчується. Бо вони в постійній напрузі. Їм треба якось розслабитися. Їх треба таким лікувати.

Кожен підрозділ особливий. І коли вкотре приїжджаєш, тебе вже впізнають. Вони, може, й не пам'ятають, як тебе звали. Кажуть: «Жовтенька... Жовтенькій привіт передавай». Ти не знаєш, де воно вистрілить, чому вони вже твої. Ти їм зробив свято. Вони живуть у зовсім іншому інформаційному просторі. Виклики мають інші. Хтось запам'ятає колір волосся, хтось тембр голосу, хтось пісню. Але чим частіше приїжджаєш, тим вони тебе краще запам'ятовують. Ми потроху стаємо сім'єю, вже будемо плани на майбутнє, як ми зустрічатимемося після війни.

Я саме такою бачу свою місію.

ху. Але мені здається, що невідомість значно страшніша. Те, що ми не знаємо, що з нами буде, з нашою країною – набагато страшніше, ніж те, що там відбувається. Бо ми втрачаємо шанс, можливо, й назавжди.

– Ви плануєте видавати диски з власними піснями, якимось комерціалізувати творчу діяльність?

– Треба було б. Мене часто просять про диски. Але завжди є якісь важливіші речі. Я вже записала декілька пісень, друзі допомогли зробити це безкоштовно – як волонтери волонтерам. А так дівчата інколи знімають мої виступи й викладають у Мережу. Варто було б записати композиції, популярні на фронті, не обов'язково мої, але ті, які хочуть чути хлопці.

Не знаю, як сприйматимуть мої пісні тут, у тилу. Бо вони

джають саме до нас. Як мені здається, моя творчість трохи агресивна, не жіноча, заточена на ту психіку, з якою я постійно стикаюсь. Мені кажуть: а звідки ти це знала? Так співаєш, наче ти там із нами була.

Я написала пісню «Вічний воїн» – той, який відродився в Україні і проходить із хлопцями цей шлях: Львівськ, Дебальцеве, Аеропорт. Він воює з ними і я теж. Виконую жорсткі, але правдиві речі. І вони розуміють: це співає жінка, наша жінка, от за неї я боротимуся.

Я також написала невеличку п'єсу «Казка про Укроп-Бійця, удатного молодця». Ми її поставили в Українському домі у Києві та в Житомирі на полігоні. А потім поїхали до солдатів на фронт. На них вона справляє величезне враження. Виступають дівчата у

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

музика

■ ТНМК – ВОЛОНТЕРИ

ТНМК активно підтримують українських військових, збираючи кошти під час концертів. Співпрацюючи з благодійним фондом Сергія Притули «Небайдужі серця», допомагають солдатам, їздять на Схід і вірять в перемогу. На жаль, «гупнути» ворога значно складніше, ніж це показано у кліпі про українського супергероя Гупала Василя, але хочеться вірити в краще...

■ ДВА ФАГОТИ

Олег Михайлюта (Фагот) уже не вперше демонстрував свої музичні таланти, граючи на фаготі. Відомо, що це інструмент, по класу якого він закінчив Харківську державну консерваторію. Тому й цього разу два фаготи на глядачів справили неперевершене враження.

Молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський», який супроводжував ТНМК, теж «запалював», руйнуючи всі шаблони та класичні правила. Його учасники підспівували музикантам та підтанцювали. За словами артистів, програма, що складається з пісень ТНМК в обробці диригента Юрія Яковенка, постійно розширюється.

■ СИМФОНІЧНИЙ ХІП-ХОП НА МИЛИЦЯХ...

«ТНМК у шоколаді», а точніше в театрі імені І. Франка, разом із Слобожанським оркестром «запалювали» 8 Березня.

«Це найкраще, що може статися з «хлопчиками» нашого віку», – розповів глядачам Фоззі, один із лідерів гурту, про проект «ТНМК та Слобожанський симфонічний оркестр».

І хоч хлопці, спілкуючись із публікою, жартували, що їхнім пісням підспівують люди, які мають уже другу фотографію в паспорті, – глядачі у залі були від маленького до великого.

Фоззі – затятий футболіст і напередодні порвав зв'язки та переніс операцію на двох колінах, тому під час виступу сидів. Однак наприкінці концерту не втримався – встав, страхуючи себе милицями.

Гімном дійства стала пісня «Все одно добро закохає зло», яку ТНМК заспівали декілька разів. Зазвичай приспів цього хіта виконує дитячий хор, проте цього разу його замінили глядачі театру імені І. Франка.

Овації, оплески, вигуки «браво» та «біс» лунали із зали, яка не хотіла відпускати артистів.

І хоч дійство відбувалось не на майдані Конго, а в театрі – ноги прорисились до «танку». Коли хлопці повернулися на сцену після офіційного фіналу – глядачі, які проводжали їх стоячи, вже не сідали. Тому, для «голодних фанів» стало справжнім святом потанцювати під «бісові» хіти.

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

«Москалям не потрібна наша дружба з поляками»

 Єлизавета
КРАСНІЧЕНКО

До Києва 5 березня вперше завітав один із найпопулярніших польських гуртів «Енеї». Про творчу співпрацю з «Kozak System» говорили на прес-конференції, а ввечері відбувся їхній спільний концерт.

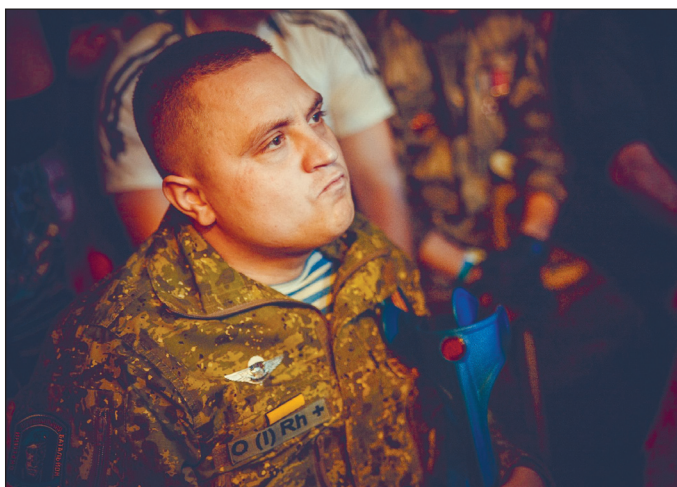
Троє «енеївців» мають українське коріння, адже їхні предки були насильно виселені до Польщі під час операції «Вісла». Тож не дивно, що учасники цього гурту підтримують Україну, проводять просвітницьку діяльність та пропагують українські пісні. Знаковим є те, що найкращим хітом у Польщі стала пісня «Радіохелло», виконана українською мовою. «А чи могли б ми уявити, що в Україні «порвала» всі хіт-паради польська пісня? Російська – так, а польська – навряд», – прокоментував на

лі». Її «Енеї» заспівав разом із «Kozak System» та Тарасом Чубаєм, присвятивши виступ всім українським воїнам.

ВІЙНА НА ВСІХ ФРОНТАХ

Нещодавно гурт «Kozak System» став одним із ініціаторів петиції до Президента України щодо заборони розповсюдження в Україні російськомовного контенту. Нара-

прес-конференції лідер гурту «Kozak System» Іван Леньо.

Протягом чотирьох годин гурти запалювали публіку, вражаючи своєю енергетикою та патріотизмом. Першими виступили господарі – «Kozak System», які заспівали ще й декілька композицій польською мовою, а також презентували нову пісню.

Далі перехопили естафету «Енеї». Їх публіка зустріла надзвичайно привітно та навіть підспівувала польською.

Апофіозом концерту стало виконання пісні «Біля топо-

зі він становить ліву частку на українських телеканалах та радіостанціях. Успішність петиції залежить від реакції українського суспільства, яке має усвідомлювати стратегічну важливість цього питання.

Іван Леньо, лідер «Kozak System» розповів: «Канали не хотіли висвітлювати цю ініціативу і продовжують її бойкотувати. Насправді, у суспільстві назріває бунт. Власники каналів відчувають це і починають маскуватися, крутять українську музику, так як канал М2 (це швидше лицемір-

народних депутатів, які готові її підтримати», – зазначив лідер гурту.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА СПОРІДНЕНІСТЬ?

«Kozak System» регулярно виступають у Польщі з концертами. Своєю співпрацею з гуртом «Енеї» вони підкреслюють, що Україна і Польща братні країни за своїм менталітетом та культурною традицією.

«Москалям не потрібна наша дружба з поляками. Вони не хочуть, щоб ми згадали, що

ство, а не патріотизм). Проте ситуація наразі така – вмикаючи будь-який телеканал чи радіостанцію, неможливо ідентифікувати, в якій країні ти знаходишся». Співак наголосив, що ініціаторами цієї заборони повинні стати українці. Оскільки, за його словами, Президент України чекає на реакцію громадян. «Якщо суспільство буде проти – він цього не зробить, щоб не втратити політичні дивіденди. Маємо згоду трьох міністрів розглянути цю петицію на засіданні Кабміну і 57 підписів

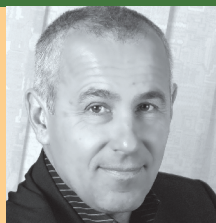
українці та поляки культурно і ментально є спорідненими. Ми можемо багато у поляків навчитись», – розповів гітарист гурту «Kozak System» Володимир Шерстюк.

Гурти поділились своїми подальшими планами і наголосили на тому, що не проти спільно відвідати й інші міста України. Однак складність полягає у тому, що концертний тур гурту «Енеї» розписаний надовго вперед і тому їх необхідно заздалегідь запрошувати.

Фото Миколи ФІЛАТОВА

редактор
Володимир СУБОТА

слобожанщина

РОЗПОВІДАЮТЬ ОЧЕВИДЦІ

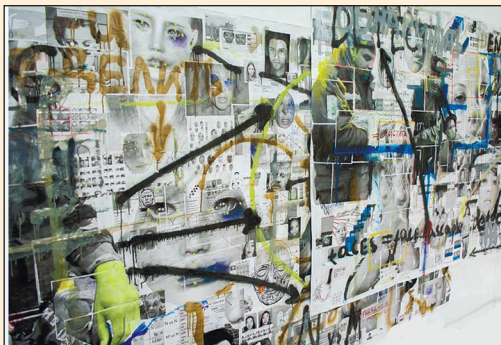
Чугуївська художня галерея долучилася до реалізації проекту «Примирення в українському суспільстві від енергії протесту до енергії творення». Тут відкрилася виставка під назвою «Моє місце», експонатами якої стали спогади переселенців із Криму та Донбасу, волонтерів, представників національно-культурних меншин. Кожен із них розповідає про свій дім, де йому довелося мешкати, вчитися, працювати. Через буремні події сьогодення їм, на жаль, довелося полишити власні домівки і стати вимушеними вигнанцями.

Тексти, малюнки та фотографії якнайкраще розповідають про справжні настрої людей, на долю котрих випали жакливі випробування. Регіональний куратор проекту Юрій Чумак зазначає, що серед харків'ян чимало таких, хто далі рідних місць ніколи не виїжджав. Отож, для них такі свідчення очевидців — переконливіші за газетні публікації та телевізійні репортажі.

ПЕНЗЛЕМ ЗА СВОБОДУ

Проект «Транс-люди. Стан небезпеки» об'єднав 17 художників, мистецтвознавців, філософів із різних країн, які представили свої кращі роботи на виставку в ЄрміловЦентр. Її тема — стан небезпеки, в якому сьогодні часто перебувають люди. Вони так чи інакше наштовхуються на всілякі заборони, що упродовжуються у суспільстві і таким чином заважають нормальному життю.

Учасники проекту Петро Володимиров, Микита Кадан, Алевтина Кахидзе, Ларіон Лозовий (Україна), Джо Маллард (Австралія), Деббі Хюсманс (Норвегія), Варвара Геворгізова, Дмитро Венков (Росія) та інші — різні за світоглядом, віросповіданням, але їх об'єднала жага до свободи.

Експонати виставки

— У своїх роботах вони висловили протест окупації, інтервенції, вторгненню роботодавців в особистий простір людини, діям держави, що трагічно позначаються на людських долях, — сказала куратор проекту Наталія Іванова. — Учасники проекту досліджують сьогодення і хочуть зробити висновок, чи можуть їхні співвітчизники відчувати себе захищеними.

ОРИГІНАЛЬНА «ПОПЕЛЮШКА»

4 березня у Харківському національному академічному театрі опери і балету імені М. Лисенка — прем'єра балету «Попелюшка» Сергія Прокоф'єва. Хореографічна редакція Віктора Литвинова. З його творчістю харків'яни вже знайомі. На цій сцені він у 2007 році поставив балет Родіона Щедріна «Горбоконик», який користується успіхом у юних глядачів.

У «Попелюшці» Віктор Литвинов залишився вірним собі: тут багато вигадок, кумедних сцен, гротеску, оригінальних пластичних знахідок. Екцентричні побутові сценки чергуються з мелодраматичними, класичний танець із яскраво характерним...

Втрачено назавжди

Володимир СУБОТА,
Харків

Незважаючи на те, що сьогодні активно досліджується тема втрат музейних та бібліотечних цінностей в Україні під час Другої світової війни, залишається чимало «білих плям» того періоду нашої історії.

Відомо, що найбільше постраждали книгозбірні та мистецькі галереї Києва, Харкова, Львова, Дніпропетровська, звідки фашисти, керовані «культурологами» з оперативного штабу Розенберга, Ріббентропа і організації СС «Спадщина предків», заснованої Гітлером, і зондеркоманди штурмбанфюрера СС Еберхарда, вивезли (нині документально підтверджених) 330 тисяч різних музейних експонатів, картин, скульптур, стародавніх ікон, книг, стародруків та інших історико-культурних цінностей.

На той час у Харкові було зосереджено чимало надбань. Тривалий час це місто було столицею Радянської України, і в місцевих музеях, бібліотеках і архівах знаходилися найкращі експонати, особливо цінна література та унікальні документи.

Наприклад, у Харківському художньому музеї вже давно зроблено опис вивезеного у роки окупації.

— Ми прекрасно знаємо втрати нашого музею під час війни. Можемо з повною достовірністю визначити наші експонати з-поміж багатьох інших, — говорить директор музею Валентина Мизгіна.

Очевидці стверджують, що окупантам потрібен був не один залізничний вагон, аби завантажити награбоване. Адже на той час цей музей мав одне з найбільших у країні зібрань полотен живопису, скульп-

Так виглядала евакуація музейних експонатів у роки Другої світової війни

тур, предметів декоративно-ужиткового мистецтва. Із 75 тисяч особливо цінних експонатів, які до війни належали музею, залишилося лише п'ять тисяч.

До війни у Харкові працювало 11 різних музеїв. Із них вивезли 70 тисяч мистецьких творів, серед яких картини італійських, іспанських, французьких майстрів XVI–XIX ст. — Рубенса, Рембрандта, Яна Матейка, Альбрехта Дюрера, Володимира Боровиковського, Ореста Кіпренського, Сергія Світославського, Миколи Мурашка, Івана Айвазовського, Марії Башкирцевої, Сергія Васильківського, Миколи Самокиша та багатьох інших. Зникло і зібрання старовинних ікон XVI–XVII ст., яке налічувало 1112 церковних реліквій.

Чимало книжок просто спалювали. Таким способом були знищені фонди науково-дослідного інституту прикладної хімії (15 тисяч примірників), книгозбірень електромеханічного заводу (близько 225 тисяч) і електротехнічного (понад 98 тисяч) інститутів.

Із другої половини 1942 року у звітній документації, яку вели працівники бібліотек, з'явився показник: добір літератури на замовлення штабу Розенберга. Систе-

матично надсилались до Берліна книжки, інші видання, потребу в яких у той час відчували німецькі вчені, промисловці, військовики, чиновники, дипломати, працівники спецслужб.

Тоді до рейху було відправлено колекцію географічних карт XVIII–XX ст. (10 518 примірників), 50 географічних атласів, карти України XIX–початку XX століття. Підраховано, що вивезли з Харкова близько 300 тисяч книжок, чимала частина з яких і досі знаходиться там. У пожежах та під бомбами знищено зібрання східної літератури (30 тисяч примірників), 10 тисяч стародруків та 200 тисяч інших книжок.

Фахівці ретельно дослідили весь той період і виклали матеріал у науково-документальній розвідці «Бібліотечні фонди Харкова в роки Другої світової війни», де йдеться про трагічну долю харківських державних, наукових, вузівських та відомчих бібліотек у роки війни.

Документальних даних про евакуацію музеїв саме з України немає. Зате є архівні джерела з цього питання загалом по СРСР. У них зазначено, що до східних областей Радянського Союзу встигли евакуювати від 22 до 26 музеїв із 174 (за станом на 1940 рік), або 13% від їхньої загальної кількості. Звісно, серед них є й українські.

Відомо, що евакуацією з України керувала утворена тоді комісія на чолі із заступником голови РНК УРСР Дмитром Жилою. 27 червня ЦК ВКП(б) і РНК СРСР ухвалили постанову «Про порядок вивозу та розміщення людських контингентів і цінного майна», в якій, зокрема, йшлося і про вивезення культурної спадщини народів СРСР. Як саме в Україні виконувався цей документ, видно із втрат, які зазнали вітчизняні заклади культури.

Культуру – захисникам

Читацька аудиторія видань «Національного газетно-журнального видавництва» поповнилася новими військовими підрозділами.

У лютому газету «Культура і життя», журнали «Пам'ятки України», «Музика», «Театральний концертний Київ», «Український театр», «Українська культура» передали бійцям другої роти «ОУН» імені Василя Кіндрацького (81-а окрема аеромобільна бригада), військовим Новомосковського полігону; також нашим друзям із волонтерських організацій «Маскувальна сітка на Вежі над Дніпром» у Києві, «Наші Атланти» у Бердянську та благодійному фонду «Мак» у Дніпропетровську. Волонтери вже встигли зустрітися з бійцями на передовій та віддати періодику війнам АТО особисто.

— Дуже часто, коли збираємо авто в дорогу, на книги, журнали, газети просто

не вистачає місця, — каже Юлія Майборода, координатор волонтерського об'єднання «Маскувальна сітка на Вежі над Дніпром». — Але бійцям вони потрібні. Читання допомагає відволіктися від важких думок, заряджає на краще. Тому про політику нічого не везу, а от культурні видання — те, що треба. Тож стараюсь тепер взяти хоч декілька примірників.

Робота з волонтерами та постійні контакти з солдатами — той місточок, який об'єднує українців у спільній боротьбі з ворогом.

Державне підприємство «Національне газетно-журнальне видавництво» і надалі надсилатиме військовим свою друковану продукцію та залишається відкритим до спілкування з новими підрозділами і волонтерськими групами.

Христина ДИЧКО

Волонтер групи «Маскувальна сітка на Вежі над Дніпром»

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

у місті лева

■ ПРО ЗВ'ЯЗОК ЗІ СВОЇМ КОРИННЯМ

Я народилася у краї, який колись весь був у золотих банях церков. Наш край був дуже віруючим, дуже вільним, козацьким. Наші люди знали, що таке своя хата, своя родина, вони шанували жінок, тому що у нашому козацькому краї жінка була головна, а козаки завжди це поважали. Коли приходили додому, то робили так, як мама скаже, як дружина скаже. . . Ми дуже любили красу. Коли я дивилася на фотографії своїх бабусь, прабабусь і їхніх подруг, то бачила гордих людей, які своєю працею створювали оту землю, на якій мені пощастило народитися. . . Багато змінилося в моєму краї, і особливо до нас було застосовано багато сили – щоби все те, що я перелічила, що для мене дуже важливо, було знищене, щоб не було отого слова «цінності», щоби все було нівельовано, одного кольору. На щастя, залишилися ті зерна, які заховалися в тій заскорузлій землі і які проростають нині. Я дуже цим пишаюся.

Ви запитали, від чого я рахую свої переконання, своє життя, – мабуть, від свого рідного Пирятина, в якому я це все відчула. Можливо, його зараз таким не побачиш, тому що всі роки, як ми прожили в «совку», дуже багато змінили в його ландшафті: зникло то золото церков, які стояли в нас майже на кожній вулиці – без перебільшення. Все дуже змінилося, але я відчуваю у собі поклик того часу, бачу тих людей, які там живуть, і вірю, що те золото нікуди не зникло, тому що неможливо вбити такі речі.

І в моєму містечку, де я народилася, яким я пишаюся і вважаю столицею всього життя, де моя бабуся ходила тими вулицями в гімназію для дівчат, той дух нікуди не дівся. До тієї нашої частини було застосовано так багато репресій, щоби винищити все це, бо ми мали приватну власність, свій город, де багато працювали, багато дітей було в кожній родині, й багато скарбу щодня вони своєю роботою напрацьовували. Й це була основа майбутньої держави, нації. . . Саме тому нас звідти намагалися виселити. Західній Україні нема чого розказувати про розселення, бо тут – своя історія. У моїй родині всіх вивезли на Урал, і там вони загинули на лісопозалі. . . Цю історію моєї сім'ї я від бабусі почула, і вона не дає мені спокою. Коли вивозили нашу родину, кидали на вози, то хлопчик один найменший з туги помер. Він не міг зрозуміти, чому їх викидають з любого їхнього двору, де їхні корови плачуть, бо їх ніхто не подоїть. . . А за що це зробили? Був такий злидень, який потім продавав людей фашистам, комуністам, енкаведистам – усім пидряд, і вказав на голуб'ятню у нашому дворі. Вони, мовляв, замість того, щоб хліб бідноті давати, голубів годують. А причина була не в птахів, а глибше. . . Тепер я відчуваю, що все у нас змінюється. І в тих краях стягується до купи все, що було розкидане і розвіяне за вітром.

Ольга Герасим'юк: «Не треба сьогодні розчаровуватися»

Публічним інтерв'ю з відомою українською журналісткою Ольгою Герасим'юк у львівській «Копальні кави» розпочався цікавий проект «12 неймовірних жінок про цінності, які творять людину».

Його зініціювала письменниця, головний редактор «Видавництва Старого Лева» Мар'яна Савка. Суть полягає у тому, що кожного місяця впродовж року до цієї кав'ярні запрошуюватимуться цікаві жінки, неординарні особистості й відбудуватиметься розмова про цінності, які творять людину – у формі публічного інтерв'ю. «Нам, жінкам, це завжди болить, це актуально, про це важливо говорити в суспільстві. Цінності – це те, на чому маємо збудувати нову державу, – каже Мар'яна Савка. – Вже минуло багато років, як ми отримали незалежність, і розмова про цінності дуже затягнулася, тому суспільство будувало якийсь дім, який виявився не надто стійким».

Щоб цей проект мав продовження, у видавництві вийде книжка з цими інтерв'ю й із есеями від кожної з учасниць про якусь близьку для неї цінність. По закінченні цієї зустрічі всі, хто прийшов до «Копальні кави», мали змогу долучитися й до соціального проекту, який впливає із цього, й «оцінити» розмову гривнею, опустивши її у звичайну скляну банку – «найнадійніший український банк». Ці кошти підуть на створення

ігрової кімнати у львівській дитячій лікарні «Охмадит», яка тепер «забута Богом і покинута державою»...

То ж які думки висловила під час цього публічного інтерв'ю людина, яка має неймовірний досвід людських комунікацій, досвід політика і журналіста, а тепер ще й державного службовця на посаді першого заступника голови Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Ольга Герасим'юк? Ось кілька з них.

ПРО ПОДВІЙНІ СТАНДАРТИ

Подвійні стандарти, в принципі, існують у світі, й там, де є досить жорстке право. І чиновницькі оті викрутаси існують там, де є закон і суд не такий, як у нас. Це належить до системи цінностей мінусових, які існують скрізь. Що стосується нас, то подвійна мораль – це, звичайно, наслідок того всього, з чим ми попросилися колись офіційно, але формально воно залишилося в нашому житті. Ми ще не позбулися сво-

го радянського минулого, як би його не любили, як би не проклинали. Сьогодні ми сумуємо за фільмами тих часів і так чи інакше повертаємося туди. І в нас є старше покоління, якого не можна ображати. Для нього це якісь близькі мотиви: ідеї, кіно, одяг, те, як вони жили. Так просто цього не одрубаш. Із іншого боку, є нове покоління, яке вже бачить світ, має Інтернет, все виглядає інакше. І в нас така мішанина в голові. Як із цим бути? Я вам рецепта не дам, тому що насправді треба бути дуже делікатним до почуттів кожної людини. Як поважати того, хто думає зовсім не так, як я? Він теж має право на своє життя. Воно нам не подобається, воно може було заплановане, але як із цим бути? Це дуже складна ситуація. Ми повинні один із одним знову ж таки дуже багато говорити.

Сьогодні ми воюємо з нашим сусідом, і попереду дуже довгий і тяжкий час примирення. Як? Не знаю. Ми ще не закінчили війну. Як ми далі існуватимемо? Як ми далі роз-

мовлятимемо? Пам'ятаєте, як після Другої світової війни, яка у кожній частині України мала свою історію, ми довго розбиралися? Тільки нещодавно перестали клясти бійців УПА, які тут вмирили в неславі, в забутті, хворі. Які, хоч і запрошувалися на телешоу, але завдяки «майстрам» цих шоу не були вислухані. Вони тільки туди були заведені, щоб їх зганьбити. Скільки часу минуло?.. Зараз пишаємося тим, що ми бандерівці. На сході, на півдні, в центрі ніхто навіть не знав, що воно таке, й зараз себе так називають, не усвідомлюючи, що це таке, хоча багато хто уже знає. У мене на програмі був один офіцер, який народився під Одесою, російськомовний. Він сьогодні – український націоналіст. Я кажу: «Ви тепер – бандерівець», на що почула відповідь: «Ні. Я не достойний. Ті люди вмирили, знаючи, що вони не переможуть. Вони знали, що загинуть, що їх ніхто, може, й не згадає. Вони гинули по тих ямах у лісах і йшли туди. Ми – інші. Ми не достойні ще, ми повинні ще до їхньої величчї дорости». Оце, до слова, про вирівнювання зсувів. Зсуви відбуваються. Нам, на жаль, це розуміння дала війна. Страшна, неочікувана, але до якої багато хто готувався. І багато людей попереджали про це...

Я кажу, що це все – і порозуміння, і «почути одне одного» – воно станеться. Просто станеться не завтра.

Записала Надія ПАСТЕРНАК
 Фото з архіву «Видавництва Старого Лева»

Про маленькі справи

Колись, ще в 1910–1916 роках на Полтавщині було побудовано сто земських шкіл за проектом дуже цікавого архітектора Сластіона.

Це унікальні будівлі, які мали шестикутні вікна, шпилі – такий український модерн. Це були не просто гарні приміщення, а уособлення нашої української фантазії. І це об'єднувало ті села, які були різними. Борщі там варили різні, звичаї в

тих селах були різні, але всі діти ходили до таких шкіл і вчилися там безкоштовно... Це був політ якоїсь гуманістичної думки в ті роки, а потім хтось постарався, щоб забули і того архітектора, і ті школи...

Багато часу пройшло, але ті приміщення й досі збереглися: хтось перебудував і зробив там конюшню, хтось придбав і там живе. На тих будинках зморщок нема... Ми з одним колегою відшукуємо такі школи і

пишемо їхню історію: що там відбувалось, хто там вчився, хто жив поряд, хто викладав. Я вірю, що ми це зробимо. Займалася цим уже давно, але при колишньому президентові мене на певному етапі зупинили, сказали, що це не актуально...

От якби кожен щось таке знайшов у себе, і ми говоримо не тільки про матеріальне, а говоримо про наші стосунки, традиції. Тут нам треба ще багато з'ясувати.

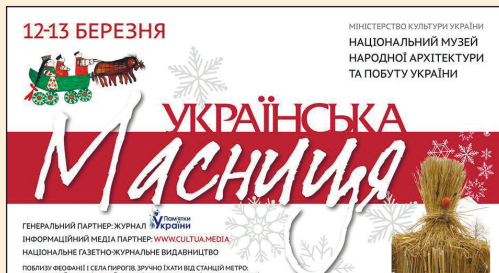

Головний редактор
медіа-порталу «Культура»
Олександр ЛИТВИНЕНКО

музейництво

■ СВАТКУЙМО МАСНИЦЮ!

У музеї просто неба. Смачні частування, народні танці та сувеніри – все це чекає на Вас у найбільшому скансені Європи 12–13 березня. Настання весни українці завжди святкували проводячи велике фольклорне дійство, якому нема рівних за своєю масштабністю та позитивним настроєм. Початок святкування о 12.00.

Приходьте зустрічати тепло та проводити зиму весело!

Редакція газети «Культура і життя» щиро дякує Олександру БОСОМУ за постійну допомогу у підготовці матеріалів про діяльність Національного музею народної архітектури та побуту України.

Діло майстра величає

Національний музей народної архітектури та побуту вміщує найповніше етнографічне зібрання нашої держави.

Тут бачимо й чуємо Україну такою, якою вона була здавна. Особливо під час ярмарків, фестивалів і народних святкувань, що організовують працівники музею.

Завідувач відділу народного мистецтва і фольклору національного скансена Олександр Босий розповів про співпрацю з колективами і майстрами, які беруть участь у музейних заходах, продовжують і примножують українські традиції.

– Пане Олександр, що насамперед Ви прагнете показати відвідувачам музею?

– Автентичну українську культуру. Запрошуємо колективи, які співають пісні, що звучали ще сотні років тому, які виступають у традиційних строях «зі скринь своїх бабусь». Часто такі виконавці, окрім власного села, ніде не виступали, тож ми прагнемо показати маловідомий духовний продукт. Тим паче, що їхнім виступам сприяє наш музейний простір – із побіленими хатами під соломою, старовинними церквами та вітряками.

Також співпрацюємо з майстрами народних ремесел. Адже їхні навички унікальні... Буває, що самобутня технологія з часом губиться. Приміром, у селі Хоботець на Полтавщині працював майстер Іван Тимошенко, який виготовляв гребінці з коров'ячого рогу. Колись увесь Хоботець їх робив. Але Іван Тимошенко залишався останнім носієм місцевої традиції.

Чоловік помер, учнів у нього не було. Коли майстер востаннє був у нашому музеї, ми сфотографували одну з його робіт. Це і все, що залишилося у спадок від унікальної традиції полтавського села. До речі, є відомості, що такими гребінцями у давньоруські часи прикрашали зачіски жінки у Києві.

– Розкажіть детальніше про співпрацю з майстрами.

– Підтримуємо зв'язок з майже чотирма тисячами майстрів з усієї України. Запрошуємо їх на наші ярмарки, які

тривають два рази на рік – у перші тижні травня і вересня.

Хотілося б, аби під час цих заходів майстри народного мистецтва і ремесел знаходили послідовників. Тож заохочуємо їх показувати технологію виго-

товлення різних унікальних речей широкому загалу. Пропонуємо відвідувачам спробувати себе в образі гончаря, коваля, різьбяра, ткалі, вишивальниці. Влаштуємо в музеї майстер-класи народних ремесел – усе для того, щоб продовжувалися традиції.

Щоправда, далеко не кожен майстер може собі дозволити дістатися до нашого ярмарку. Квитки на транспорт дороги. Чи продасть своїх виробів стільки, щоб хоча б окупилися дорога – невідомо. Тому нині майстри, приміром із Карпат, до нас приїжджають рідко. Здебільшого беруть участь у ярмарках народні умільці з наближених до Києва областей.

– Які умови участі у музейних ярмарках?

– Участь безкоштовна. У планах – облаштувати на території скансена торгові ряди, експозиційний павільйон, де майстри могли б залишати свої вироби для подальшої реалізації. Адже музей не може придбати у майстра його

виріб, навіть якщо ця річ потрібна для експозиції. Нині на це держава не виділяє коштів. А раніше ми могли собі дозволити придбати й кілька тисяч робіт від майстрів на рік.

– Як заохотити молодь займатися народним мистецтвом?

– Передусім потрібно відродити мистецьку й етнографічну освіту у всіх спеціалізованих та середніх навчальних закладах. Повернути ремісничі професії до державного кадастру, звідки вони були вилучені.

Майстер і його родина мають бути соціально захищені, мати відповідний статус, пільги і пенсію за свою творчу діяльність. Треба це робити терміново, поки ще зберігся генофонд спадкових майстрів народного мистецтва. Адже навіть любительські захоплення гончарством, ковальством, чи ткацтвом – задоволення не з дешевих: самі тільки інструменти та матеріали коштують чималих грошей.

– Як Ви популяризуєте народне мистецтво?

– Підготували до друку кілька випусків каталогу про найкращих народних умільців України. У виданні зібрана інформація про кожного з майстрів та їхні роботи. Упо-

рядковуємо польові етнографічні матеріали досліджень та наукові статті.

У фондовому зібранні музею нині зберігається понад 70 тисяч одиниць експонатів кераміки, одягу, тканин, писанок, скринь, картин, ікон тощо. Тож на часі видання цілої серії каталогів різних форматів, які покажуть б молодим майстрам справжні скарби народного мистецтва України. І це, до речі, також стимулювало б їх до творчості.

– Які заходи плануєте на цей рік?

– У нас дуже популярні ярмарки народного мистецтва та ремесел і традиційні українські святкування, на яких відвідувачі музею можуть гарно відпочити, побачити виступи фольклорних колективів з усіх куточків України та придбати високоякісні речі за доступними цінами. Найпопулярнішими святами в нас є Масниця, мистецькі ярмарки та Дні народних ремесел. Ми прагнемо показати сучасникам традиційні свята і обряди з регіональними особливостями.

Спілкувався
Олександр ЛИТВИНЕНКО
Фото надані Національним
музеєм народної архітектури
та побуту

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА АБЕТКА

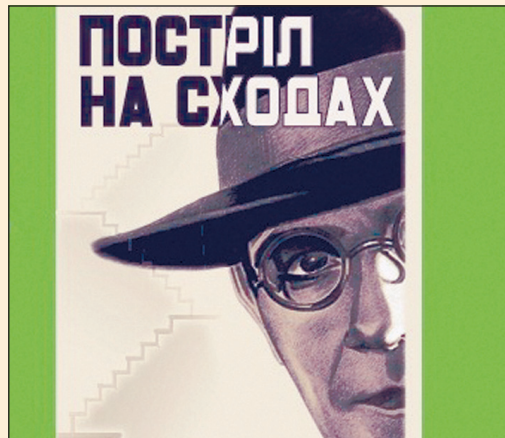
ДЕТЕКТИВНИЙ КОДЕКС: НОВА РЕДАКЦІЯ

Довідатися про першого українського письменника, що служив слідчим, з'ясувати, які правопорушення були поширені у столичному Харкові, побачити класика з вогнепальною зброєю на несподіваному фото – усе це можна завдяки книзі київського видавництва «Темпора».

Антологією детективної прози «Постріл на сходах» відкривається серія «Наші 20-ті», і не випадково. З утворенням Національного антикорупційного бюро України термін «детектив» лунає часто. Але до періодів, найбільш драматичних та найменш розгаданих, належать саме 1920-ті роки.

Збірку, певний детективний кодекс, впорядкувала сумлінний філолог Ярина Цимбал. Книга охоплює доробок чотирьох авторів, доповнений есеїстичними портретами та коментарями.

Зокрема, у новелі Дмитра Бузька «Льоля» з яскравих недомовок сплетено історію забороненого кохання. Спадщина Гео Шкурупія представлена трилером про вбивство (новела «Провокатор»). Юрій Смолич осмислює низку перипетій, включно з протистоянням новітньому графу Дракулі (повість «Господарство доктора Гальванеску»). Буденніший кримінальний світ окреслює Юрій Шовкопляс (новелістичний цикл «Проникливість лікаря Піддубного»). Хоча в ньому інтриги жінки-вампи («Фіалковий колір») бувають більш реальними, ніж афери касира («Пробудження вночі»).

Читач може зловити себе на думці: персонажі, викриваючи осіб «непролетарського походження», потурають репресивній машині. Проте детективи не постають ідеологічними фанатиками, скептично відгукуються про військовий комунізм і тішаються, якщо підозру обґрунтовано знято. У творах відчутно й модерністичний дух. Так, борці зі зловмисниками, наприклад, розгублений комсомолец у Шкурупія, нагадують аутсайдерів. Чимало Шовкоплясових сюжетів пов'язано зі сном.

Зрештою, ігрова антитоталітарна сутність притаманна художній мові. Розділ повісті Смолича «Півтори людини» має динамічний початок: «Ранок прийшов бадьорий і свіжий. – Добрий ранок, ранку!..» Мрія рахівника, за Шовкоплясом («Житлокооп № ...»), – насититися «прозорим повітрям» і «забути, що на плечах лежить уже вага тридцяти п'яти років». Імовірно, це все-таки осанна життю, а не радянському Кримінальному кодексу.

Що точно не завадило б запозичити нинішнім авторам – компетентність у відтворенні праці правоохоронців. Бузько деталізував роботу оперативника. Водночас у новелі Смолича «Мова мовчання» не лише змальовано бувалою слідчого, а й наведено актуальний закид щодо затягнутих судових розглядів. Тож усе не так елементарно, як сказав би Шерлок Холмс.

В'ячеслав ЛЕВИЦЬКИЙ

Коли зірки загораються...

Тетяна ГЮМЮШЛЮ

Пам'ятає, як у Маяковського, «Коли зірки загораються, то це комусь потрібно...»

Отож підтвердженням цього вислову можна вважати і спільний проект «Парад планет» (авторами та втілювачами якого є Одеська національна наукова бібліотека та Одеська астрономічна обсерваторія). Вже вчетверте, науковці та визнавці фізики та астрофізики і всі закохані в зоряний простір збираються (за традицією на початку лютого) в ОННБ та подорожують через книгу до зірок. Тому, головною подією заходу є чергова щорічна презентація нового наукового видання «Одеського астрономічного календаря – 2016», а також презентація книжково-ілюстративної виставки «Сучасні видання з природознавства». А в ролі навігаторів виступають автори збірки – вчені-астрофізики та бібліотекарі. Отож все по порядку.

Відомий (і не тільки в Україні!) професор кафедри астрономії, доктор фізикоматематичних наук ОНУ імені І. І. Мечникова, засновник та головний редактор наукового журналу «Одеський астрономічний календар» Валентин Каретников розкрив особливості створення нового щорічника і торкнувся новин в га-

Організатори під час презентації

лузі астрономії, окресливши своєрідний табель-календар 2016 року.

Голова Одеського астрономічного товариства, старший науковий співробітник Одеської обсерваторії Радіоастрономічного інституту НАНУ, доцент кафедри астрономії ОНУ імені І. І. Мечникова Михайло Рябов виступив із цікавою доповіддю про основні астрономічні явища та космічні місії, які, (як і де) можна цьогогоріч спостерігати. До речі, і на теренах України у вересні можна буде побачити місячне затемнення. Науковець підкріпив свій виступ цікавими відеоматеріалами про сучасні космічні технології.

Вражаючим був виступ Олександра Жука, керівника космологічної групи астрономічної обсерваторії ОНУ імені І. І. Мечникова, лауреата Державної премії України з науки і техніки 2014 року. Він свого

часу побував на всесвітньо відомому колайдері та, розповідаючи про роботу у цьому потужному проекті, показав власний відеофільм.

В'ячеслав Олійник, доцент кафедри теоретичної фізики ОНУ імені І. І. Мечникова, поринувши у світ природознавства, розповів про структуру матерії та сучасні дискусії щодо питань теорії гравітації.

У свою чергу, керівник групи курсантів морехідного училища імені О. І. Марінеска, викладач морехідної астрономії Олександр Коршунов поділився своїми враженнями та особливостями колозору сучасного студента про Всесвіт. Наголосивши, що майбутнім судноводіям вся інформація, отримана під час зустрічі в ОННБ, стане у нагоді під час навчання та практики – морських рейсів. Не оминули увагою майбутні капітани і книжкову виставку з фондів ОННБ «Сучасні видання з природознавства» (бібліографічний огляд представленої літератури співпрацівником ОННБ Тетяною Гюмюшлю). Отож до зірок та фазової майстерності легко потрапити саме через книгу!

До речі, всі охочі можуть детальніше ознайомитись із виданням «Одеського астрономічного календаря – 2016»: віднині збірка у фондах ОННБ до послуг користувачів.

Курсанти морехідного училища імені О. І. Марінеска Національного університету «Одеська морська академія» з науковцями ОНУ імені І. І. Мечникова

З висоти польоту метелика

В українську літературу, мов стріла з лука маститого мисливця, увірвалась Наталя Куліш.

Так появу її першої збірки оповідань «Танок самотнього метелика» відчули шанувальники жіночої прози. Літературні критики характеризують це видання як появу на книжковому Олімпі цікавої й досить непередбачуваної письменниці, котра має здатність висловити враження від себе про життя оточуючих її людей мовою пунктиру.

В образотворчому жанрі яскраві і детально виписані сюжети з важкого життя простих людей могли б називатися ескізами до талановитих андеграунд-робіт. Але все в її оповіданнях пронизане любов'ю і співпереживанням авторки, яка нібито проживає життя разом зі своїми героями. Навіть драматична тема по-

невірянь і загибелі kota Барона подана письменницею крізь призму любові до тварини. На тлі стосунків між котячою спільнотою вчинки людей також оцінені не прямою мовою, а штрихом, детально виписаним так, що мимоволі можна знехотіти кривдника.

Але у Наталки Куліш це виходить досить інтелігентно і ненав'язливо. Кожне з оповідань із недомовками, які стимулюють додумувати драматичний сюжет і самому обмірковувати кожен деталь описаних, а іноді й глибоко співпережитих подій. А ще після кожного прочитаного оповідання виникає бажання прочитати наступне, адже вони такі різні, як багатогранність, багатолікість і багатоклірність самої любові.

Леся САМІЙЛЕНКО

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

арт-проект

■ УРБАНІЗОВАНИЙ ЖИВОПИС

Нещодавно у Центрі сучасного мистецтва М17 відкрилась виставка живопису українського художника Олексія Томіна «Колір міста».

Сучасний український живописець. Відомий як майстер міського архітектурного пейзажу, історичного портрета, декоративно-модерного ню, фентезійно-філософського роздуму в техніці акварельного та оригінального «аквалегкого» олійного живопису. Особливе місце в його творчості займає монументальний розпис. На відміну від чималої кількості митців сучасних «швидко-рекламних» напрямків в мистецтві, Олексій є послідовником класичної школи живопису та класичної, національної школи декоративного мистецтва, що потребує неабиякого таланту та наполегливої, копійки праці кожного дня протягом не одного десятиліття.

Картини художника пронизані любов'ю до Києва та славної минувшини, адже окрім міських пейзажів, представлена серія робіт присвячена часам козаччини. «Для мене червоний – це колір війни», – зізнався художник. І справді, вдвляючись у гетьманів і козаків пензля Олексія Томіна, які кружляють у вихорі війни і крові, домінуючим є червоний колір, тож від одного погляду на ці картини – перехоплює дух. «Мої роботи, де я зображаю воїнів, – це маленька відповідь «руському міру», тут я показую, що військова традиція українців сягає давніх часів славетної минувшини», – підкреслює художник «Мені важливо знайти щось своє у відомих для всіх місцях і зробити так, як ніхто не робив, знайти свій погляд», – розповідає Олексій. Часто у його творах є іронічні деталі, які побачити тільки уважний глядач. Так, в одній із картин, де вулицю купа людей рухається по своїй траєкторії, серед тепло одягненого натовпу можна побачити напівголену жінку, яку ніхто, зрештою, не помічає. Тож у буденному, на перший погляд, пейзажі одразу з'являється підтекст, філософія байдужості великого міста...

Шанувальники творчості Олексія Томіна відзначають, що художник має свій стиль. Особливістю його полотен є те, як за допомогою пензля митець передає ту чи іншу погоду. «У його картинах відчувається сонце, дощ, туман, вітер», – так характеризують художні твори Томіна гості.

Переважна частина картин, що представлені на виставці, створені протягом 2015 року. Як говорить сам автор: «Кожного року я намагаюся організувати виставку, це допомагає мені самому оцінити результати своєї праці, і продемонструвати їх широкому загалу».

Його роботи знаходяться в музеях та приватних колекціях у багатьох місцях України і по всьому світу.

Еліза СОЛОДКА

Життя, як крихта хліба...

 Єлизавета
КРАСНІЧЕНКО

У Національному музеї «Меморіал жертв Голодомору» відбулось відкриття документальної виставки «Хроніки Голодомору».

Відтепер це постійно діюча виставка, метою якої є поширення теми Голодомору.

Пропоную читачам віртуальну екскурсію цим сакральним місцем. Зала пам'яті, яка побудована з кількох кіл, зовсім не схожа на традиційний музей. В її епіцентрі розташований вівтар пам'яті, який складається зі скляної конструкції, наповненої зерном. За словами співробітників музею, у цій так званій колбі міститься 10 мільйонів зернинок, такою є неофіційна цифра померлих від голоду українців. Колбу оточує кам'яний хрест, над яким розміщений павук, що символізує пам'ять про померлих родичів.

Над вівтарем вивершується свіча, що піднімається на поверхню. Перше коло завершується тим, що кожен відвідувач може засвітити свічку

пам'яті, біля вівтаря та вшанувати померлих від голоду...

Друге коло складається з інтерактивних екранів, книг пам'яті всіх областей, де лютував Голодомор. Подієвим стало те, що працівники музею доповнили його документами ЦК КП(б)У та РНК УСРР, які висвітлюють політичний механізм творення геноциду української нації.

Наразі ми дізнаємось безліч фактів, які приховувались за радянських часів від нашого ока. Тепер правда поступово стає відомою. Наскрізна ідея виставки – довести і підтвердити штучний характер Голо-

домору, організованого вищим партійним керівництвом у Москві, який був втілений в Україні руками місцевих представників всесоюзної компартії. Також тут представлено електронний атлас Голодомору, розроблений українськими науковцями українського інституту Гарвардського університету, де детально розписані аспекти Голодомору.

Автор експозиції, перший заступник генерального директора Ніна Лапчинська розповіла: «Ця виставка є частиною загальної експозиції, вона додає наративу в її емоційальну частину. Цифри, які пред-

ставлені на електронному атласі, не зовсім влаштовують науковців, адже вони взяті з неповних джерел, оскільки політикою Москви у ті часи було знищено ліву частину документів».

Мандруючи третім колом, можна побачити деякі знаряддя праці та предмети побуту селян початку ХХ століття. Це дає можливість подумки зануритись у ті часи та зрозуміти психологію своїх предків. Останнє коло – це інтерактивний екран, на якому показуватимуть фільми, а також тут представлені ілюстративні фото 1932–1933 років.

«Якби не було безпосередніх виконавців, то таких масштабів Голодомору Україна, можливо, і не знала б», – підсумувала екскурсію Ніна Лапчинська. Для неї це не просто робота, а тема її життя, яку переживає всією душею. Вона глибоко переконана, що найголовніше завдання нашого покоління – усвідомити, осмислити, взяти на себе відповідальність і навіть використати з себе рабську свідомість, тоді зміни у країні неодмінно відбудуться.

Фото Василя АРТЮШЕНКА

«ІУОВ» – ієрихонські труби під дахом «КПІ»

«Kyrie eleison!», «Господи, помилуй!» – крик розтерзаної душі...

«Бо нещастя виходить не з пороку, а горе росте не з землі, бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угору летіти... Відчай, хаос, прірва... Його уста не можуть мовчати і він викликає Бога на прю. Він – «чоловік цей невинний та праведний», що Бога боявся, а від злого втікав. Він – Старозавітний праведник та герой новітньої опери «ІУОВ» режисера Влада Троїцького, що прозвучала 1 березня у Центрі культури та мистецтв «КПІ». Оперу, в якій чується звуки ієрихонських труб та Старозавітної Теофанії, класики та модерну. Йов веде свій диспут із Богом. Глас Яхве проноситься залом – «Deis irae!» – «День Гніву!», і кров холоне в жилах. «Сущий» вразив його, і щастя земне зруйновано, тіло вкрите струпами...

«Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продовжити життя моє це?.. Навчіть ви мене і я буду мовчати, а в чім я невмісно згрішив, розтлумачте мені...» Чому існує горе та страждання? Чому нечестивці живуть довго й щасливо, а праведники ні? Кризь тисячоліття запитує Йов. Страждаючи, він падає у безодню богоборчого пориву, для нього вже немає Вищого добра. Віра

в «завіт» зруйнована. Угоду порушено... Праведник не завжди має бути щасливим. Людина для Бога лише іграшка, шмат глини, із праху створена й в прах повернеться. Але Йову не достатньо просто каратися, він прагне знання і хоче відповісти лише перед Господом. І виклик почуто – «Чи буде ставати на прю з Всемогутнім огудник? Чи ти хочеш порушити право Моє, винуватити Мене,

щоб оправданим бути?» – кризь бурю промовив Вишній. Праведник схилиється перед Яхве, розуміючи, що саме страждання призвели його до богопізнання. «A-a-a-gnus De-e-i» «Агнець Божий» – співає хор, Господь зціляє душевні та тілесні рани Йова, повергає йому багатство та родинне щастя, дарує довге й спокійне життя.

«ІУОВ» – це модерн-опера, композитори Роман Григорів та Ілля Разумейко зробили унікальний синтез літургійних співів та сучасної музики. А використання візуальних технологій та «препарованого» ролю створювали неймовірний ефект присутності Вищого. Новітня опера «ІУОВ» має всі шанси посісти гідне місце серед таких шедеврів сучасного мистецтва, як рок-опера «Ісус Христос Супер Стар», «Стіна» тощо.

Олександр ТАРАСОВ

редактор
Світлана СОКОЛОВА

україна і світ

РАЗОМ ЗІ СВІТОМ

12–30 березня відбудеться фестиваль «Дні Франкофонії в Україні». Його проводять посольства Бельгії, Канади, Франції, Швейцарії, Французький інститут в Україні та мережа «Альянс франсез в Україні»

Конкурси, виставки, концерти, театральні постановки пройдуть у Дніпропетровську, Запоріжжі, Києві, Львові, Одесі, Рівному, Харкові та Чернівцях.

Цей міжнародний фестиваль об'єднує шанувальників франкомовної культури та мистецтва. Він започаткований Міжнародною організацією Франкофонії (МОФ), створеною 20 березня 1970 року з підписання Ніамейського договору. 20 березня відзначають як Міжнародний день Франкофонії, культурно-мистецькі заходи проходять у Франції та в усьому світі.

В українській програмі заплановані вечори музики та поезії, концерти, конкурси поетичних перекладів та відеоробіт, виставки фотографій та військових раритетів, зустрічі з провідними фахівцями франкомовного світу, студентський франко-марафон, ніч музики і танців у стилі «френч мікс» від французьких діджеїв, показ стрічки про відомих франкомовних українців та багато інших цікавинок.

МЕЛОДІЇ ВІДЕНСЬКОЇ ВЕСНИ

19 березня в Жовтневому палаці, у Києві, відомий віденський диригент та композитор Курт Шмід, засновник Wiener Strauss Gala Orchestra («Віденський Штраус гала-оркестр») спільно з оркестром Metropolis Orchestra презентують неперевершений проект «Vienna spring, With love to Ukraine» («Віденська весна, з любов'ю до України»).

Звучатимуть твори Й. Штрауса, К. Шміда, Ф. Легара...

Із 2001 року Курт Шмід починає творчу діяльність в Україні – він диригує і організовує концерти у Львові, Ужгороді, Чернівцях, Харкові, Дніпропетровську, Луганську, Алчевську, Миколаєві, Херсоні, Одесі, Сімферополі, Ялті та інших містах України.

У 2010 році Курт Шмід був нагороджений австрійським почесним знаком «За науку та мистецтво» І ступеня – найвищою державною нагородою Австрії у цій сфері.

Курт Шмід – автор понад 560 творів. Вершинами його творчої діяльності як композитора стала постановка власного балету «Вогняна квітка» в концертній залі віденського «Кварталу музеїв» (2007 рік).

Лідія ОРЛЕНКО

У Музеї Івана Гончара реалізовано музичний українсько-американський проєкт – вечорницький діалог «Пост-фолк».

Організатори – Посольство США в Україні, та музей, де відбувся захід.

Проєкт замішаний на блюграсі, кантрі та кельтській музиці в сучасних аранжуваннях у виконанні гурту Laura Cortese & The Dance Cards та традиційній музиці Західного Поділля, Наддніпрянщини, Волині, Полісся, виконуваній столичним гуртом «Занедбанці».

Laura Cortese & The Dance Cards – троє дівчат зі скрипками, віолончеллю та яскравим вокалом, – прекрасний зразок американської музичної життєрадісності.

Лора, Маріель і Валері отримали освіту в музичному коледжі Берклі, в якому протягом уже сімдесяти років культивуються сучасні неакадемічні музичні напрямки, а також вивчається традиція та опановується вміння створювати власні музичні стилі, які подекуди складно класифі-

кувати, та тим цікавіше слухати.

«Лора Кортезі і Данс Кардз» – це повністю жіночий бенд, об'єднаний любов'ю до традиційної американської музики. Спираючись на традиційні стилі, вони створюють власні оригінальні композиції, аранжування та інтерпретації пісень блюграс, кантрі, кельтської музики тощо. Група гастролювала по США та Європі, від фермерських ринків до музичних фестивалів, і від «квартирників» до великих концертних залів. Також вони проводили воркшопи і майстер-класи з музики і традиційних американських танців.

Концерти американської фолк-групи з Бостона за під-

тримки Посольства США відбулися в Києві, в клубі «Атлас», а також у Харкові.

Крім цих безкоштовних концертів, музиканти дали майстер-класи та презентації про американську фолк-музику. А в Американському

будинку відбулася відкрита дискусія «Жінки в музичній індустрії Америки».

У 2014 і 2015 роках Посольство США вже підтримувало виступи двох інших американських традиційних музичних груп, Old Grey Goose і The Tumbling Bones. Тепер посольство продовжує знайомити українських глядачів із цією сучасною американською музикою.

«Занедбанці» – молодий фольклорний гурт, ініціативні та креативні студенти та випускники (спеціальність «Музична фольклористика») Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Грають автентичну інструментальну музику, намагаються органічно продовжити «занедбану» традицію у контексті сьогодення.

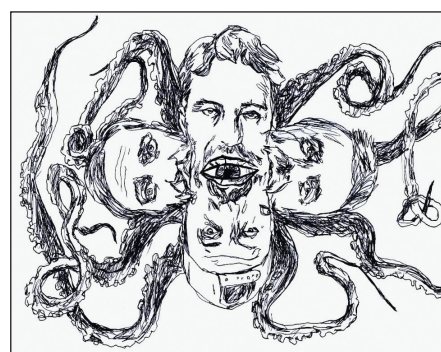
Аб ово: зіткнення

Музикант, актор, поет та художник розмірковують над природою різноманітних зіткнень: як особистісних, так і глобальних.

Про народження маніфесту «После всех столкновений» оголосили Юрій Хусточка (екс-гітарист гурту «Океан Ельзи» та Esthetic Education, музикант групи «Мільйон копійок», Париж), Діма Ярошенко (екс-актор театру ДАХ, Київ-Париж), Антон Слепаков (екс-учасник групи «И Друг Мой Грузовик...»), музикант «Вагоновожатых», Дніпропетровськ) та Нікіта Кравцов (Київ, виставки у Києві, Лондоні, Парижі, Київ-Париж).

«Якось у Парижі зустрілися Актор і Музикант. Актор зі Скульптором давно працювали над образом Орфея і хотіли дати

йому нове життя. Так відбулося зіткнення номер один, і на світ з'явилися Музика і Текст. Потім із Києва до Парижа прилетів Художник і створив серію робіт для власної виставки. Так сталося зіткнення номер два, і з'явився Образ. Тим часом Поет, який живе у Дніпропетровську, подарував їм свої Вірші. Настала черга зіткнення номер три, і цього разу у світ прийшов StereOrpheo. Над природою зіткнень розмірковують: Актор – Діма Ярошенко, Музикант – Юрій Хусточка, Поет – Антон Слепаков, Художник – Нікіта Кравцов».

За словами творців, робота готувалася між Парижем, Києвом та Дніпропетровськом.

редактор
Світлана СОКОЛОВА

КІНО

■ А-ЛЯ КУСТУРИЦА

Стартував український кінопрокат фільму «Політ золотої мушки», виготовлений за підтримки Держкіно студією «Трембіта-фільм».

Творець стрічки Іван Кравчишин називає її наївною комедією. Дійство відбувається в Галичині — «маленькій самодостатній цивілізації, яка живе у центрі Європи». В основу сценарію лягли оповідання львівського гумориста Богдана Волошина.

Три новели — як три головні вчинки, які людина робить у житті, — народжується, народжує собі подібних і вмирає.

Дівчинка, що любить дивитися кіно на небі, три рази розказує одну і ту ж історію про те, як в їхньому селі через бика ледь не почалася третя світова війна. Вона пише оду на смерть дзідзя, який, помираючи, сказав — людське життя — то, як політ золотої мушки над вогнем, — дуже яскраве, але й коротке! Дівчатко з чоловічим ім'ям Микола не просте, вона — поетка і все знає, бо їй про все розказали дзідзьо. Що не вольно брехати, що хлопа, аби він був назавжди вірним, потрібно перевести через воду, що кіно на небі цікавіше, як у кіні. Але того не хочуть розуміти дорослі, які все роблять по-своєму і які ледь не почали ту війну!

Глядачі знаходять в картині схожість зі стилем Еміра Кустуриці.

■ ФЕСТИВЕРШКИ ВІД ІТАЛІЙЦІВ

Відбувся «Тиждень італійського кіно». Представлені фільми з конкурсної програми Венеційського і Каннського кінофестивалів у Києві, Вінниці, Запоріжжі, Львові, Маріуполі, Одесі, Харкові та Чернівцях.

Покази відкрив історичний трилер «Кров моєї крові» від патріарха італійського кіно Марко Беллоккьо. Похмура стрічка розповідає про черницю, яку звинувачують у диявольських підступах і піддають тортурам. Картина була представлена в основному конкурсі Венеційського кінофестивалю і здобула премію Міжнародної асоціації кінопреси (ФІПРЕССІ).

До програми ввійшов новий фільм лауреата Берлінського, Каннського та Венеційського кінофестивалів Нанні Моретті — «Моя мама». Частково автобіографічна картина оповідає про Маргариту, яка намагається впоратися одночасно зі зйомками фільму й новинами про важку хворобу матері. Стрічку представляли в основному конкурсі Канн (отримано приз екуменічного (християнського) журі). Один із найстаріших журналів про кіно, французький Cahiers du Cinéma, назвав картину Моретті найкращим фільмом 2015 року.

«Кримські історії» побачив Київ

Сергій БАХІН

Відбувся прем'єрний показ саги «Кримські історії» молодого режисера Нарімана Алієва.

Серед ініціаторів акції громадська організація «КримSOS».

Зала кінотеатру «Україна» була переповненою. Глядачі примостилися навіть у проходах, аби подивитися фільм.

Трилогія складається із короткометражок Алієва — «Повернутися зі світанком», «Тебе кохаю», «Без тебе». Перша знімалася у 2013 році, наступна з'явилася у 2014-му, а торік була закінчена остання.

Всі події розгортаються на Кримському півострові (там же і знімалися) й оповідають про життя кримських татар, вірніше, кримців. У стрічці «Повернутися зі світанком» йдеться про стосунки між молодшим і старшим поколіннями, про самостійний вибір життя, вміння дослуховуватися один до одного.

«Тебе кохаю» — вічний «ромео-джульєттівський» сю-

жет, у цьому випадку про любов між татариним і слов'янкою, котру батько подалі від гріха (на його думку) відправляє на навчання до глибинки Росії.

Заключна картина повідає знову-таки про сімейні цінності, як один із братів прагне потрапити на день народження до іншого через пустелю... Певною мірою це, скоріше, притча, викладена у кіноформі.

Загалом роботи постановника відрізняються своєю режисурою від звичного для нас українського кіно, відчувається вплив різних течій сві-

тового кінематографа, схильних до філософської картинки і меншого вживання діалогів героїв.

Цікаво, що остання робота знімалася вже на території окупованого Криму. Актори (котрих режисер задіяв по мінімуму) — переважно родичі та близькі друзі Нарімана. До речі, серед глядачів на прем'єрі також було багато кримців, завітав до кінотеатру і лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільев. Стрічка «Без тебе» вперше презентувалася в Україні від-

разу ж після її показу на 66-му Берлінському кінофестивалі у конкурсній програмі «Generation 14+».

Показ трилогії відкрив серію майбутніх традиційних вечорів прем'єр сучасного українського кіно. Завдяки цим заходам можна буде ознайомитися з новинками молодих творців і обговорити в широкому колі режисерську роботу. Координуватиме проект громадська організація «Сучасне українське кіно».

Фото cuc.org.ua

Нечуваний похід до Британії

18–20 березня Центр Довженка представить програму на Британському фестивалі політичного візуального мистецтва AV Festival.

Програма під назвою «Щаблі демократії» (Levels Of Democasy) зосередиться на українських документальних фільмах різних епох: від Дзиги Вертова до Сергія Лозниці.

Особливою подією стане репрем'єра фільму Михайла Кауфмана «Нечуваний похід» (1931) під акомпанемент нового живого саунд-треку від британського гурту Test Dept.

Піонери індастріалу, легендарна група, яка вперше з 90-х років збереться разом, щоб записати ексклюзивний звуковий супровід до «Нечуваного походу». Музику Test Dept свого часу характеризували, як колаж шумів, знайдених зву-

ків та зацикленних ритмів. Сам гурт входив до кола музикантів знакового для британської андеграундної сцени 1980-х лейблу Some Bizzare Records. І музиканти, і організатори фестивалю з ентузіазмом ви-

вчають історичний контекст епохи, сам фільм, взаємини між братами Кауфманами, читають книги з історії України та перекладені твори Вертова.

Також заплановане Q&A (спілкування) з директором кіноархіву та музею кіно Національного центру Олександра Довженка Іваном Козленком.

AV Festival — британський фестиваль сучасного мистецтва, кіно і музики. Відбувшись уперше в 2003 році, ця подія перетворилася нині на провідне британське біенале сучасного візуального мистецтва з аудиторією понад 90 тис. відвідувачів щороку.

Також покажуть стрічки: «Навесні» (Михайл Кауфман, 1929); «Земля» (Олександр Довженко, 1930); «Ентузіазм: симфонія Донбасу» (Дзига Вертов, 1930); «На прицілі ваш мозок» (Фелікс Соболев, Віктор Олен-

Кадр із фільму М. Кауфмана «Навесні»

дер, 1984); «Щаблі демократії» (Георгій Шклярєвський, 1992); «Блокада» (Сергій Лозниця, 1994); «Майдан» (Сергій Лозниця, 2014); «Подія» (Сергій Лозниця, 2015).

арт-проект

■ МЕЛЬПОМЕНА У ЖИВОПИСІ

У пам'ятці архітектури XVIII століття «Хлібня» в Софії Київській відкрито виставку «Наталя Кучеря. Живопис. Театр».

Представниця знаної у світі київської школи сценографії в театрі працює з 1983 року.

Вона створила костюми та декорації для багатьох вистав у Національній опері, Театрі оперети та Дитячому музичному театрі. Серед них: «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Наймичка» М. Вериківського, «Мілана» Г. Майбороди, «Манон Леско», «Ярослав Мудрий» Г. Майбороди та інші.

■ ГРІХИ ВІД ГРАФІКА

17 березня в Національному музеї Богдана та Варвари Ханенків (м. Київ) відкривається виставка «Сім смертних гріхів». Біблійну тему інтерпретують сучасні графіки.

Представляють роботи Ю. Боровицького, О. Денисенка, Р. Романишина, О. Федоренка, а також Пітера Брейгеля Старшого «Гнів», що зберігається в музеї. Художник починав як графік, а пізніше, – під впливом творчості Ієроніма Босха, – перейшов на живопис. 500-річчя з дня смерті Босха та його серія «Сім смертних гріхів» надихнули музейників на виставку.

Експозиція триватиме до 15 травня.

■ УКРАЇНЬСКА БЕЛЬГІЯ

До 27 березня Український кризовий медіа-центр (м. Київ) демонструє виставку «Іноземні інвестиції в Україну. Кінець XIX ст. – початок XX ст. Частина перша: Бельгія».

Проект акцентує увагу на Придніпровсько-Донецькому регіоні України, який називають «українською Бельгією» через інвестиції країни в його індустріальний комплекс за радянських часів. Представлено майже 250 історичних документів та світлин тих часів, які відтворюють важливий період розвитку українських регіонів: унікальні фото самодіяльного театру «Малороси» на Петровському заводі (Єнакієво), духового оркестру Донецького скляного заводу, побудовані за рахунок керівництва підприємств православні і католицькі храми, театри, парки і бібліотеки. Розвіюється міф про виключно радянську індустріалізацію цього регіону.

Під іншим прапором – чи інший ти?

Світлана СОКОЛОВА

18 березня Національний художній музей України відкриває виставку «Ідентичність. За завісою неозначеності».

Спільний мистецький проект Північно-Балтійських країн та України обіцяє стати однією з найбільш видовищних демонстрацій мистецтва Північно-Східної частини Європи за останнє десятиліття. Виставка організована Латвійським центром сучасного мистецтва (Рига) спільно з Національним художнім музеєм України, а ідея її створення належить посольствам Північно-Балтійських країн в Україні.

Солвіта Кресе, директорка Латвійського центру сучасного мистецтва і кураторка виставки, зазначає: «Чи можемо ми передбачити майбутню долю Криму і розвитку ідентичності людей, які там мешкають? Чим формується ідентичність жителів Донбасу – прихованою війною, історичною пам'яттю чи медійними маніпуляціями? Адже, як з'ясується, цілком можливо якось прокинутися вранці в зовсім іншій країні,

Матс АДЕЛЬМАН «Шведський ліс»

під іншим прапором. Але чи означає це, що ми стали кимось іншим?

Ми хочемо переглянути поняття ідентичності, підкреслюючи його різноманітні аспекти, і захопити підхід до національних, політичних, територіальних, соціальних та гендерних питань із позицій ідентичності».

Солвіта Кресе переконана, що художники є проникливими перекладачами контексту і коментаторами ситуації, які здатні виявити і нанести сітку змін на нинішню мапу світу швидше за будь-кого іншого, і вони не злякаються зазирнути за завісою неозначеності, в якій травми минулого і туманність майбутнього сплетені в єдине ціле.

Ідея організувати спільну виставку сучасного мистецтва за підтримки восьми посольств виникла в 2013 році як вияв солідарності з Україною в складній політичній ситуації. Поважні посли Данії, Естонії, Ісландії, Латвії, Литви, Норвегії, Швеції та Фінляндії розглядають цю співпрацю як живу платформу для пошуку спільної європейської ідентичності та взаємного діалогу.

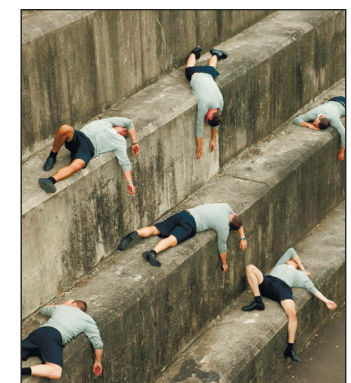
Художники-учасники: Роман Мінін (UA), Відкрита група (UA), Леся Заяць (UA),

Матс Лейдерстам (SWE), Меріч Алгюн Рінгборг (SWE), Матс Адельман (SWE), Йуар Нанго (NO), Проект Stitch (NO), Ане Йурт Гютту (NO), Естер Флекнер (DK), Гудрун Хасле (DK), Калле Хамм і Дзаміль Камангер (FIN), Теллерво Каллейнен (FIN), Біта Разаві (FIN), Анна Айзсилніце (LV), Ієва Епнере (LV), Катріна Неїбург (LV), Танел Рандер (EST), Крістіна Норман (EST), Фло Касеару (EST), Арнас Анскайтис (LT), Еґле Будвітіте (LT), Крістіна Інчорайте (LT), Габрієла Фрідріксдоттір (IS).

Виставку супроводжуватимуть освітня програма та паралельні події. Експозиція працюватиме до 22 травня.

Виставку супроводжуватимуть освітня програма та паралельні події.

Експозиція працюватиме до 22 травня.

Перформанс від Еґле БУДВІТІТЕ

Мистецька Масниця

До 13 березня в Мистецькому Арсеналі святкують Масницю – зустріч весни, пробудження всього живого.

Фольклорні колективи, народні майстри і митці повертають традиції українських гулянь і обрядів із їхньою характерною життєрадісністю, почуттям гумору та оптимізмом.

Кожен день тижня перед Великим постом – Колодія – має своє значення, символіку, подієвість. «Щасливий вівторок», «Пісна п'ятниця», «Чорна неділя» – ігри, ворожіння, співи, які походять із дохристиянських часів. Те, що традиції Колодія дійшли до нас крізь віки та несприятливі історичні обставини – справжнє диво, яке не можна пропустити!

Чому на Масницю українці їдять вареники? Хто такий Коструб і навіщо його спалювати? Як наворожити собі нареченого? Дізнавайтеся безліч цікавих фактів про одне з найулюбленіших свят молоді та дідгравів!

Дійство відбувається під час роботи виставки «Марія

Примаченко. Неосяжне». Кожен, хто завітає на Колодійне святкування, бачить унікальні роботи мисткині – її власний Космос, світ образів, який вражає своєю яскравістю та метафоричністю. Для того, щоб краще зрозуміти творчий метод Марії Примаченко, ближче познайомитися з

традиціями народного мистецтва, Мистецький Арсенал пропонує відвідати майстер-класи з малювання, які проводить учень художниці, заслужений майстер народної творчості України Іван Приходько. Поряд із майстер-класами від художників та майстрів у програмі Мистецької Масниці: демонстрація виробів народних умільців, хенд-мейд подарунків, фуд-кортів із національними стравами, стилізованих фотозон та концерти.

Працює новий етап освітнього проекту для дітей та родин «Арсенал ідей», який пройшов повне оновлення та буде створено за проектним принципом, представляючи окремі творчі простори на загальну тему «Місто майбутнього».

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

сторінки історії

■ ЛЮДИНА-ТЕАТР

1948 рік. А. Бучма прибув до Запоріжжя для участі у виставі «Макар Діброва» О. Корнійчука в театрі імені М. Щорса

На початку лютого нинішнього року у київському видавництві «Зерно» вийшла книжка «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка. Динаміка соціокультурних перетворень 1920–2001 років».

Її автор – генеральний директор франківського колективу, народний артист України Михайло Захаревич віддавна займається викладацькою роботою, закінчив аспірантуру, тож слушно, що своє дослідження атестує як посібник для студентів вищих мистецьких навчальних закладів. Проте рецензенти цієї праці – академіки М. Черкашина-Губаренко і М. Жулинський – надають їй більшої ваги, підкреслюючи новий, не заштампований підхід до висвітлення мистецького шляху першої сцени України.

Редакція газети «Культура і життя» планує найближчим часом повернутися до детального розгляду книжкової новинки. А поки що наш кореспондент зустрівся з автором – М. Захаревичем, поздоровив

А. Бучма в ролі Баренда. Вистава «Загибель «Надії» Г. Гейрманса. Театр імені І. Франка. Постановка Г. Юри. 1920 р. Малюнок Й. Шпінеля

його із серйозною театрознавчою працею та запропонував, користуючись опрацьованим матеріалом, зосередити увагу на фігурі Амвросія Бучми та його стосунках із Гнатом Юрою. Адже вони керували тими двома акторськими «потокми» із Києва і Львова, які, об'єднавшись у Вінниці, створили театр імені І. Франка. Такий ракурс розмови вельми слушний, адже 14 березня виповнилося 125 літ від дня народження геніального митця Амвросія Бучми.

Державне підприємство «Національне газетно-журнальне видавництво» та газета «Культура і життя» висловлюють глибоке співчуття кінорежисеру В'ячеславу Криштофовичу з приводу смерті його дружини **Ірини Іванівни**, яка багато років пропрацювала кінокритиком у газеті «Культура і життя».

Театральна легенда

ДО 125-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АМВРОСІЯ БУЧМИ

Валерій ГАЙДАБУРА

– Отже, Михайле Васильовичу, перше запитання до Вас – який смисл ми вкладаємо в поняття «геніальний»?

– Гадаю, слово вживається або як реальне поцінування художньої ваги в мистецтві конкретної особи, або ж як варіант перебільшених компліментів, якими нагороджуються більш-менш успішні люди. Щодо Бучми, то тут, безумовно, годиться перше. Головне скажу – геніальність не розмежує його з партнерами. Більшість акторів нашої трупи завжди була талановитою, і вистави збагачуються не тільки завдяки дивовижному перевтіленню Бучми, а й під впливом мистецької гри його товаришів по сцені. Гната Юру вже на початку 20-х років називали майстром творення яскравого акторського ансамблю.

– Чи була тоді конкуренція в царині режисури між цими «батьками» франківців – Бучмою та Юрою?

– Бучма відразу після злиття двох акторських «потоків» відмовився від провідної ролі в режисурі. Постановочну діяльність, як і художнє керівництво, взяв на себе Юра. Щодо Амвросія Максиміліановича, то він як актор активно поглиблював свій вплив на глядацьку залу.

Своє життя театр почав 28 січня 1920 року в неймовірно тяжких умовах громадянської війни, розрухи й голоду. Час на підготовку вистави... тиждень. За таких обставин що ж могло тримати увагу глядачів? Насамперед, яскраві акторські індивідуальності Г. Юри, Й. Гірняка, М. Крушельницького, С. Семдора, О. Вагулі, О. Добровольської, П. Самійленко, Є. Коханенка, К. Коханової, П. Няtko, К. Блакитного, В. Кречета, Т. Терниченка... На першому місці завжди був Амвросій Бучма – непередбачуваний трагік, комік, психолог, ексцентрик, людина-театр...

Гнатові Петровичу було тоді 33 роки. Серед усіх – найпрацьовитіший, він розривався між обов'язками директора та художника, режисера-постановника та актора. У стосунках із начальством виявляв себе далекоглядним дипломатом. Радянська влада була прискіпливою, її треба було переконувати... Портфель Г. Юри, набитий рекламою, паперами-звітами, представляв творчість театру у відповідних кабінетах на фантастично високому рівні! Запрошені театр з провінції на стаціонарну роботу до столиці республіки – Харкова було, безумовно, стратегічно підготовлено Гнатом Петровичем.

Лише за перший рік театром випущено 23 вистави!.. Режисура – в основному Г. Юри, оформлення всіх постановок – Матвія Драка, штатного художника. І в найкращих виставах, і в найскладніших ролях – Амвросій Бучма. Його ім'я, воістину, приворожувало всіх.

Гнат Юра

Амвросій Бучма

Це сталося після перебазування театру з Вінниці до Черкас, куди не зміг із родинних обставин приїхати Матвій Драк. Одного вечора в антракті до його гримерки зайшов інтелігентний молодик на ім'я Йосип Шпінель. Родом із Білої Церкви. Вища освіта. Спеціалізація подвійна: художник і архітектор. Тепло поздоровив актора, сказав, що враження від його гри примушує майже щовечора бувати в театрі. А в Черкасах він служить у військово-будівельному загоні. Амвросій відразу зметкикував, що це доля стукає в двері і негайно погукав Гната Петровича: «Знайомтеся – це наш гість – художник і архітектор. Він до прибуття Матвія Драка може працювати у нас».

І почалося – Шпінель, не обмежуючись площинними «фоновими» декораціями, заходився споруджувати об'ємні, а це навіть у мирний час практикувалося далеко не всіма театрами. Більшість із дванадцяти вистав, оформлених ним у 1920–1921 роках із високим естетичним смаком і технологічною простотою, належали до європейської драматургії і були сюрпризом для глядачів.

– Чому ж тоді через півтора року такої злагодженої роботи і відданості А. Бучма пішов із колективу та ще й захопив із собою 17 співпрацівників?

– Справедливо назвати це зрадою. Тоді воно так і сприймалося. Час ніби все залікував, історія ж не забула... Найчастіше таке трапляється, коли при «скупченні талантів» на одному сценічному майданчику не всім вистачає «кисневого» запасу. Декому починає здаватися, що в іншому колективі можна досягти більшого. Дехто з акторів раптом починає відчувати в собі талант режисера або нереалізованого художнього керівника. У той час дружиною Бучми була актриса Поліна Самійленко, вольова і наполеглива, що діяла за методом леді Макбет – вона переконала чоловіка «піднятися вище» – в даному

випадку організувати Театр-студію імені І. Франка. Та не був наш шановний герой придатним до організаційної та педагогічної роботи. Все скінчилося програвшем.

До кінця життя А. Бучма-франківець був вірним втіленням рис українського сучасного митця. Художню гармонію сцени він відчував так, як живу природу.

– Отже, це вже 30-ті роки. Як далі склалися стосунки Амвросія Максиміліановича з Гнатом Петровичем?

– По-перше, час був інший й вони були вже не ті, що в молодості. Тепер у них був спільний ворог – тоталітаризм, коли умовою виживання вважалася «тиха хода». По-друге, їх завжди ріднив талант (нехай різного осягнення) та щира творча взаємоповага. По-третє, після шаленого успіху «Украденого щастя» І. Франка, постановки Г. Юри, де Амвросій Бучма в ролі Миколи Задорожного уславив себе довічно, актор переконався, що йому годі думати про кращі умови життя і праці. В кінці 30-х та під час війни й евакуації театру Бучма відвів душу як режисер, зробивши кілька постановок («Поетова доля» С. Голованівського, «Хазяїн» І. Карпенка-Карого, «Мірандолина» К. Гольдоні, «Назар Стодоля» Т. Шевченка, «Наталка Полтавка» І. Котляревського, «Вечір українських класичних одноактів»). Найцікавішою видається його режисерська робота разом із художником А. Петрицьким – нова постановочна версія «Назара Стодоля» Т. Шевченка (прем'єра – 17 березня 1961 року). У час війни актор очолював одну з франківських фронтових бригад.

Помер Амвросій Максиміліанович 6 січня 1957 року. Йому було 66 років.

– Дякую за змістовне інтерв'ю. Ви маєте рацію – будь-яка легенда спрочується від бездумної сакралізації героя. Сьогодні читачі матимуть змогу уявити не «життє», а життя великого актора, що пройшло у постійних боріннях і в тяжкий час.

ОГОЛОШЕННЯ

Інформація Міністерства культури про виконання бюджету за 2015 рік (ЗАГАЛЬНИЙ ФОНД)

Міністерство культури України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого регламентується Положенням про Міністерство культури України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. № 495.

Основна мета діяльності міністерства – це забезпечення реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, а також забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері кінематографії, відновлення та збереження національної пам'яті.

Основними завданнями Мінкультури України є:

- забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин;

- забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері кінематографії, відновлення та збереження національної пам'яті.

У 2015 році Міністерством культури України забезпечено виконання повноважень головного розпорядника бюджетних коштів за 22 бюджетними програмами.

Мережа установ та організацій, які отримували кошти з Державного бюджету України в 2015 році, складалась із 163 розпорядників та одержувачів бюджетних коштів:

- головний розпорядник – розпорядник коштів першого ступеня – одна установа (Міністерство культури України);

- розпорядники коштів другого ступеня – одна установа (Держкіно України);

- розпорядники коштів третього ступеня – 79 установ;

- одержувачі коштів – 82 установи (підприємства, організації).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» (із змінами і доповненнями) Міністерству культури України затверджені видатки в обсязі 2442,4 млн грн., в т. ч. загального фонду – 2208,9 млн грн., спеціального фонду – 233,5 млн грн. за 22 бюджетними програмами.

Загальна сума видатків по загальному фонду бюджету з урахуванням окремих рішень уряду, затверджених установам, підприємствам та організаціям, що належать до сфери управління Мінкультури України, а також одержувачам коштів з державного бюджету від Міністерства культури України, становить 2233,9 млн грн., із них використано (касові видатки) 2182,2 млн грн.

По спеціальному фонду бюджету затверджено видатки у сумі 343,7 млн грн., із них використано (касові видатки) 243,7 млн грн., в тому числі:

- кошти, отримані як плата за послуги – затверджено видатки у сумі 306,6 млн грн., із них використано (касові видатки) 209 млн грн.;

- кошти, отримані за іншими джерелами власних надходжень – затверджено видатки у сумі 36,6 млн грн., із них використано (касові видатки) 34,4 млн грн.;

- кошти, отримані на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів – затверджено видатки у сумі 0,5 млн грн., із них використано (касові видатки) 0,3 млн грн.

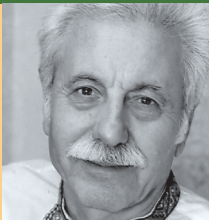
Мета кожної бюджетної програми визначена у паспорті, який затверджується спільним наказом Міністерства культури України та Міністерства фінансів України та опубліковано на офіційному веб-сайті Міністерства культури України.

http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=244952267

Детальна інформація щодо виконання бюджету та результативних показників, що характеризують виконання

бюджетних програм міністерства представлена у формах, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 01.12.2010 № 1489, які розміщені на офіційному сайті Мінкультури у розділі Міністерство/Діяльність/ Використання коштів держбюджету.

КПКВ	Найменування згідно з відомчою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету	Затверджено розписом державного бюджету, млн грн.	Касові видатки, млн грн.	Відсоток виконання (касових видатків від затверджених призначень), %
1	2	3	4	5
1801010	Загальне керівництво та управління у сфері культури	24,1	23,7	98,3
1801020	Прикладні розробки у сфері розвитку культури	4,8	4,7	97,9
1801030	Надання загальної та спеціальної освіти мистецькими (художніми, музичними, хореографічними) загальноосвітніми школами (школами-інтернатами) та позашкільними навчальними закладами	83,7	83	99,2
1801050	Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації	18,1	17,5	96,7
1801060	Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	480,5	480,1	99,9
1801070	Підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів та підготовка науково-педагогічних кадрів у сфері культури і мистецтва, підготовка кадрів акторської майстерності для національних мистецьких та творчих колективів	10,9	10,8	99,1
1801100	Фінансова підтримка національних творчих спілок у сфері культури і мистецтва та заходи Всеукраїнського товариства «Просвіта»	6,2	6,2	100
1801110	Фінансова підтримка національних театрів	541,2	540,3	99,8
1801120	Фінансова підтримка національних художніх колективів, концертних організацій та їхні дирекції, національних і державних циркових організацій	328	328	100
1801130	Гранти Президента України молодим діячам мистецтва для створення і реалізації творчих проєктів, премії і стипендії за видатні досягнення у галузі культури, літератури, мистецтва	8,6	7,2	83,7
1801170	Здійснення концертно-мистецьких та культурологічних загальнодержавних заходів, заходів із вшанування пам'яті, заходів із виявлення та підтримки творчо обдарованих дітей та молоді, заходів, пов'язаних із забезпеченням свободи совісті та релігії, державна підтримка регіональних культурних ініціатив та аматорського мистецтва, поповнення експозицій музеїв та репертуарів театрів, концертних та циркових організацій, забезпечення розвитку та застосування української мови	62,2	56,7	91,2
1801190	Забезпечення діяльності національних музеїв, національних і державних бібліотек	294,2	292,3	99,4
1801260	Заходи з відтворення культури національних меншин, заходи Української всесвітньої координаційної ради, заходи з реалізації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, заходи щодо встановлення культурних зв'язків із українською діаспорою, заходи щодо зміцнення зв'язків закордонних українців із Україною та забезпечення міжнародної діяльності у сфері міжнаціональних відносин	0,9	0,7	77,8
1801300	Фінансова підтримка друкованих періодичних видань культурологічного напрямку, газет мовами національних меншин, фінансова підтримка гастрольної діяльності вітчизняних виконавців	7,4	7,4	100
1801480	Надання фінансової підтримки державному підприємству «Кримський дім»	2,3	1,9	82,6
1801490	Збереження історико-культурної та архітектурної спадщини в національних і державних заповідниках, здійснення заходів із охорони культурної спадщини, паспортизація, інвентаризація та реставрація пам'яток архітектури, культури та світової спадщини ЮНЕСКО	177,8	176,5	99,3
1806010	Керівництво та управління у сфері кінематографії	4,1	4,1	100
1806030	Створення та розповсюдження національних фільмів, фінансова підтримка державного підприємства «Національний центр Олександра Довженка»	166,8	129,3	77,5
1806050	Здійснення концертно-мистецьких, культурологічних заходів у сфері кінематографії, фінансова підтримка Національної спілки кінематографістів України	2,9	2,9	100
1806060	Гранти Президента України молодим діячам мистецтва для створення і реалізації творчих проєктів у сфері кінематографії та премії за видатні досягнення у галузі кінематографії	0,5	0,4	80
1809010	Керівництво та управління у сфері відновлення та збереження національної пам'яті	5,7	5,7	100
1809020	Заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті	3	2,8	93,3
Всього		2233,9	2182,2	97,7

редактор
Іван МАЛЮТА

ПІСЛЯМОВА

■ ПЕРШЕ ФРАНЦУЗЬКЕ ВИДАННЯ «КОБЗАРЯ»

Тарас Шевченко знаний у всьому світі. Він залишив у спадок майже дві з половиною сотні поетичних творів, зібраних під назвою «Кобзар». Однак тільки поодинокі вірші, їх є близько сорока, були перекладені французькою мовою й опубліковані у деяких книгах, журналах або інформаційних бюлетенях. Тож видавництво «Синє і Жовте», засноване у Парижі доктором французької мови та літератури Тетяною Сірочук, щоб зацікавити французького читача українською літературою, здійснило переклад французькою повного поетичного доробку Тараса Шевченка і вперше у Франції видало «Кобзаря» окремою книжкою. Видання, що побачило світ наприкінці минулого року, містить також передмову та ґрунтовні коментарі до кожної поезії.

■ НАЙБІЛЬША КІЛЬКІСТЬ ПАМ'ЯТНИКІВ У СВІТІ

1384 – така кількість пам'ятників, які встановили українському поету в усьому світі. А це рекордний показник для діяча культури.

Якщо проаналізувати загальну статистику, то Кобзар поступається хіба що тоталітарним вождям. Звісно, більшість монументів Шевченку розташовано на території України – 1256, зате майже півтори сотні розмістились у 35 країнах.

Перше погруддя Шевченка встановили у Харкові за 20 років після смерті поета. У Києві – це відбулось аж 1939 року, і це при тому, що відповідний комітет скликали ще на початку століття.

Помітні й певні тенденції зображення Шевченка. На початку минулого століття його відтворювали як чоловіка похилого віку в кожусі та шапці. А зі здобуттям Україною незалежності, Кобзаря почали зображати молодим.

Перший пам'ятник за кордоном встановили у Казахстані, де Шевченко був на засланні. У 1964 році він з'явився і у Вашингтоні, тоді на відкритті був присутній навіть екс-президент США Дуайт Ейзенхауер.

Однак найоригінальнішими виявились італійці – зобразили Кобзаря давньоримським оратором та одягли в римську тогу. А от найвище місце на Землі, де встановлений монумент поетові – це пік Шевченка у Кабардино-Балкарії – 4200 метрів над рівнем моря.

Іван МАЛЮТА

Пам'ятник біля Сокільської скелі, що за селом Тюдів, Косівського району на Івано-Франківщині. Заввишки шість метрів.

Саме тут, за твердженням гуцулів, було найперше скульптурне увічнення Великого Кобзаря. Вже за рік після його смерті.

Повідомив мені про це кілька років тому Іван Луканюк – знайомий мешканець того поселення. Я, звичайно, спершу вельми подивувався.

– Та ж тоді гуцули були під владою Австро-Угорської монархії, навряд чи хтось із них бачив бодай обкладинки «Кобзаря».

– Навпаки, саме тому безперешкодно і читали його, і славили поета, – усміхнувся горянин. – Бо тут наші предки мали значно більше свободи, ніж на закріпаєній Україні, де навіть рідна писемність була під забороною російського царату.

Я не став сперечатися, позаяк аргументи Луканюка були переконливі. Справді, Галичина після першого поділу Речі Посполитої (1772) опинилася у складі Австрії, яка була порівняно прихильною до місцевого населення, в тому числі гуцулів. Більше того, на підставі закону (1805) при кожному храмі повинна була бути парафіяльна школа, та ще й з українською мовою навчання.

За такої сприятливої ситуації три семінаристи – Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич та Яків Головацький заснували у

Перший народний – над Черемошем

Біля Сокільської скелі

Львові відомий просвітницький гурток «Руська трійця» (1833). Вони ж видали (1837) альманах «Русалка Дністровая» і стали сіячами Шевченкового слова серед горян. І вже 1843 р. галичани і гуцули мали можливість знайомитись із «Кобзарем».

Про все це нагадує Марія Букатка-Чоланюк у краєзнавчому збірнику «Символ свободи і єдності» (Косів, «Писаний Камінь», 2014). Вона ж повідомляє, що перша парафіяльна школа в Тюдові відкрилася 1832 р.

Посилаючись на свідчення місцевих краєзнавців, М. Букатка-Чоланюк вважає, що обеліск біля Сокільської скелі був встановлений 1862 р. Отже, то є найперше в усьому світі скульптурне ушанування Тараса Шевченка.

У збірнику вміщена за давню світлина, що її віднайшов журналіст із Тюдова А. Дубів. Однак деякі дослідники постановляють першого монумента зміщують на 1898 рік, посилаючись на згадку про нього

письменником Богданом Лепким у статті «На Сокільському» (1900). Так чи інакше, він, на жаль, не зберігся.

З 1920 року на Галичині за панували поляки, які вороже ставилися до вшанування гуцулами нашого національного генія. І 1930-го за невідомих обставин пам'ятник був зруйнований. За іншими даними, зокрема записами місцевого поета Володимира Полека, обеліск був знищений нібито іще під час Першої світової війни.

За переказами старожилів, на які посилається Б. Лепкий, на ньому була витесана засторога поета-пророка.

*Схаменіться!
Будьте люди!
Бо лихо вам буде!
Розкуються незабаром
Заковані люди –
Настане суд...*

За інформацією в газеті «Неділя» (1911, № 27–28) на зворотному боці кам'яного монумента були закличні Шевченкові слова «Борітеся – поборете!»

Постає логічне запитання, чому для встановлення скелі було обрано саме таке місце над Черемошем. Вочевидь, до цього спонукала не лише мальовнича місцина, а велич Сокільських скель – геологічного відслонення порід, у проломах яких завуженим руслом проривається Черемош. Ця бурхлива ріка поділяє Карпати на Галичину (Покуття) й Буковину, у 1919–1939 рр. була покордонням між Польщею та Румунією, а до 1940 – між Румунією та Радянським Союзом.

На лівому березі Черемоша, при дорозі на с. Тюдів, нависає стрімка Сокільська скеля заввишки до 100 м. Під нею – на вивішеному плато – на повен зріст постав 1990 року монумент Тарасові Шевченкові (скульптор В. Одрехівський).

До річі, с. Тюдів, оточене з трьох боків горами, називають «маленькою Швейцарією». Та й походження назви його так чи інакше пов'язане із чудовою панорамою. За першою версією – од суголосся слів «тут діл», тобто долина, за іншою – споглядання на неї, як на чудо.

Щодо Сокільської скелі, то вона ушанована на сторінках творів Юрія Федьковича, Івана Франка, Сидора Воробкевича, Гната Хоткевича, Богдана Лепкого, Степана Пушика та інших письменників. Тут снуються легенди про опришків та вояків УПА.

Отже, ця унікальна ландшафтна місцина є водночас історико-літературною пам'яткою, що позначена присутністю імені геніального поета України.

Газета «Культура і життя»

№ 10 (4685), 11–17 березня 2016 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–62
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563–18–04, 562–28–51
Розповсюдження і реклама
Тел.: +38 (044) 498–23–64;
+38 (097) 111–17–56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2016

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2016 р.:
1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 115,32 грн
У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.
Передплатний індекс
60969

Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна договірна

